49ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1596 Կ. ՊՈԼԻՍ ՇԱԲԱԹ 15 – 28 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1907 15 ՔԵԱՆՈՒՆԸ ԷՎՎԷԼ 1325 23 ՋԻԼԳԱՏԷ 1323

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grande Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պողոս Ալի Փոսուէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱԴԱՒՕՏԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

افكار عمومیه یومی و سیاسی غزته در ارمنیجه
صاحب امتیازی: اوهانس قرجه
ادارهخانهسی: باب عالی جادهسنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Դուռնայեր համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	14 ֆր.

ՑԱՑՑԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ տողի համար առաջ 5 գրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցման համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՕՐՈՒԱՆ ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

Մա-ՅՐԸ ԹԷ ՆՇԱՆԱԾԸ

Կ. Պոլիս, 13/26 Դեկտ. 1907

Ազնիւ Քասիմ,

Ժամանակին ծանօթացայ համեստ ընտանիքի մը աղջկան որուն հետ ունեցած յարաբերութիւնս, մտքիս ու սրտիս մէջ ամուսնական սուրբ ու նուիրական նպատակը ծնցուցին, և որուն իրագործմանը բուռն տենչ մը ունիմ։

Արենակիցքս (մայրս ու քոյրս) բոլորովին կը հակառակին, լոկ սա պատճառաւ, իբր թէ ապագայ իտէալս նիւթապէս մենէ վար ըլլայ։

Նպատակիս իրագործումը անխուսափելի է, քանի որ պատուոյ խօսք տուած եմ աղջկան և իւր ծնողքին։

Զեմ ալ ուզեր գժտուիլ պարագաներուս հետ, քանի որ վստահ եմ թէ գժտութիւն մը միշտ վաղանցիկ է և միակ «ըսի, ըսաւ»ները կը մնան։

Ուրեմն կը խնդրեմ ձեր սիրելութենէն հրապարակաւ ձեր կարծիքը յայտնել և ճամբայ մը ցուցնել։

Կանխաւ մատուցանելով խորին չնորհակալութիւնս

Ձերդ յարգանք

***

Այս նամակը ստացայ առջի օր, երբ Օրուան Մտածումներս գրելու կը պատրաստուէի։

Նամակագիրը թէեւ բոլորովին անծանօթ մը ինձ, սակայն անոր անկեղծութիւնը, նշանածին հանդէպ տածած սէրն ու ընտանեկան պարագաներուն համար մնուցած զգացումը, որոնք բացայայտօրէն կը նշմարուէին պարզ ու սրտի խօսող գրութեանը մէջ, խորապէս աղդեցին վրաս։

Թէղճ տղայ, ո՛վ գիտէ ի՛նչ անել կացութեան մէջ է հիմա, ո՞րը որուն զոհէ, մա՞յրը նշանածին թէ նշանածը մօրը։ Երկուքն ալ սրտին կը խօսին, երկուքն ալ իրենց մասնաւոր տեղը ունին սրտին տարբեր խորերուն մէջ։ Կը սիրէ մայրը, կը պաշտէ զայն, կը գուրգուրայ անոր վրայ, որովհետեւ, հարկ է ըսել, մայրն է, և ո՛վ որ մայր է կամ մայր մը ունի, գիտէ արդէն թէ մայրական սէրը կրնա՞յ փոխարինուիլ ուրիշ ո՛և է սէրի մը հետ։

Միւս կողմէ նշանածը կայ, համեստ, պարկեշտ աղջիկ, որուն հետ ծանօթացաւ, մտերմացաւ, սրտի ընկերակցութիւն մը կազմեց, անոր նայուածքը, խօսուածքն ու ընդհանուր շարժուձեւերը հրապուրիչ թուեցան իրեն. օր մը երկու օր, ու տեսաւ որ առանց այն ամչկոտ աղջկան, աշխարհ պարապ կը թուէր իրեն, նախ փորձեց վանել այս զգացումը, ուզեց հեռանալ օրիորդին շրջանակէն, ի՞նչ գործ ունէր ուրիշի մը աղջկան հետ. ինք պատուաւոր երիտասարդ էր, իր գործը չէր գլուխէ հանել աղջիկ մը, որուն հետ պիտի չամուսնանար. ուստի այս ազնիւ մտածումներով շաբաթ մը դադրեցուց այցելութիւնը։ Եւ սակայն գլուխը խելք կա՞ր արդեօք այդ շաբթուան մէջ, շարունակ աչքը կը պաղէր ու թէեւ մարմնով անկէ հեռու, բայց սրտով ու հոգւով օրիորդին հետ կ'ապրէր։ Ու օր մը ալ կրկին հանդիպեցաւ անոր, այս անգամ ալ աւելի բուռն էր զգացումը, օրիորդը կրկնապատկած էր հրապոյրը և անոր մթնոլորտին մէջ ապրիլը կեանք, աւիւն, ոգի կը ներշնչէր իրեն։ Երիտասարդը զղջաց իր շաբաթուան մը հեռացումին վրայ, ի՞նչպէս կրցած էր բաժնուիլ անկէ։

Այսպէս օրիորդին հետ ապրիլը կեանքի պէտք մը դարձաւ այլ եւս նամակագիրին համար, որ օր մը ալ ուխտեց ամուսնական կապով նուիրագործել իրենց այս անկեղծ սէրը։ Եւ հիմա երբ երջանկութեան հասնելու շրջանն՝ այնչափ մօտեցած է, հիմա ալ մայրն ու քոյրը գլուխ կը վերցնեն ու մէկ հարուածով կ'ուզեն տապալել սիրոյ այն հոյակապ շէնքը, զոր երկու կոյս սրտեր տարբերու ընթացքին մէջ ամէն օր մէկմէկ քար դնելով՝ հաղիւ կարողացած էին կառուցանել։

Եւ սակայն նամակագիրը գի՛տէ՞ արդեօք թէ միմիայն սիրային զգացումներու վրայ հիմնուած ամուսնութիւնները ո՛րչափ միակողմանի ու խախուտ կ'ըլլան, հետամուտ եղած է ուսումնասիրելու կեանքը այն ամուսիններուն, որոնք նշանածութեան շրջանին վաղանցիկ սէրէն խաբուած, ամէն արգելք ու յորդոր ոտքի տակ ընելով ամուսնացած ու մեղրալուսնի վայելքէն ետք միայն կրցած են տեսնել ճշմարիտ իրականութիւնը։ Արդարեւ սէրն է ամուսնութեան խարիսխը, բայց չոր սէրը բաւականն է միթէ ընտանեկան երջանիկ բոյն մը կազմելու։ Երիտասարդ մը, պատանի մը մանաւանդ, կրնայ առաջին տեսութեամբ սիրել աղջիկ մը, գնահատել զայն ու անոր հետ կապուիլ, և սակայն ապագային դժբախտ ըլլալ չուզող մէկը, թէ՛ իր և թէ սիրած աղջկան երջանկութեան համար անհրաժեշտ է որ փորձառուներու անկեղծ դատաստանին ալ դիմում ընէ։ Եւ մայրէ մը ու քոյրէ մը աւելի անկեղծ մէկը կարելի՞ է գտնել, երբ խնդիրը զաւկի մը ամուսնութեան վրայ է։ Ո՞ր մայրը, ո՞ր քոյրը չուզեր նախանձելի բարեմասնութիւններով օժտուած հարս մը ունենալ ու անով պարծենալ. անոր հաճելի ընկերակցութիւնը վայելել տան մէջ ու իրենց զաւակին երջանկութիւնը տեսնելով հրճուիլ հոգեպէս ու մարմնապէս։

Ճշմարտութեան դէմ մեղանչած չըլլալու համար, ըսենք նաև թէ հիմա մայրեր բուսած են, այլասերած մայրեր, որոնք վախնալով որ հարսը կրնայ զաւակներ ունենալ ու այս առթիւ իրենց հանգիստը վրդովել, հարիւրաւոր արգելքներ կը յարուցանեն իրենց զաւակներուն առջեւ ու ամէն ճիգ կը թափեն զայն յաւէտ ամուրի պահելու համար։ Ասանկ անխիղճ մայրեր ալ կան, ինչպէս նաև ուրիշներ որ միմիայն իրենց աղջիկ զաւակը կարգելուն վրայ կը մտածեն ու կը պահանջեն որ երիտասարդը ամուրի մնալով քրոջը զաւակները խնամէ ու ամբողջ վաստակը անոնց յատկացնէ, որպէս թէ խեղճ տղան սիրտ, զգացում չունենար բնաւ ու իբր մարդամեքենայ միայն ապրելու սահմանուած ըլլար։

Ասանկ մայրերու դատաստանէն Աստուած պահէ զաւակներն ալ, անոնց նշանածներն ալ. միմիայն իրենց հանգստութեան նուիրուած այս հրէշները ամէնէն գնահատելի աղջկան վրայ իսկ թերութիւն կրնան գտնել ու եթէ չատ նեղը մնան, ինքնաբերաբար մտացածին զրպարտութիւններ յերիւրելէ չեն քաշուիր անոր ու ասոր աղջկան. հետեւաբար այս կարգի չահամոներու դատաստանն ալ արժէք չկրնար ունենալ, ինչպէս նաև նշանախօսութիւն մը խզելու համար անոնց յարուցած պատճառաբանութիւնն ալ։

Մեր խօսքը ճշմարիտ մայրերուն համար է, այն անձնուէր հրեշտակներուն, որոնք ո՛չ միայն իրենց հանգիստը, այլ և ամբողջ կեանքն ալ զոհելէ չեն քաշուիր, իրենց զաւակներուն երջանկութեան համար, և պէտք է ըսել թէ նամակագիր երիտասարդին մայրն ալ այս արժանաւոր մայրերէն ըլլալու է որ, զաւակը այնչափ ջերմ սէր կը տածէ անոր հանդէպ ու աշխարհի վրայ ամէնէն շատ սիրած նշանածին հետ ամուսնանալու իսկ կը տատամսի, մօրը սիրտը չվիրաւորելու համար։

Եթէ աղջիկը օժտուած է ապագայ տանտիկնի մը առաւելութիւններովն ու չնորհներովը, եթէ գիտէ ընտանիք կազմելու, տուն խնամելու, էրկանը պարագաներուն հետ վարուելու գաղտնիքը, եթէ հոգեկան անկապտելի գեղեցկութիւններ ունի, եթէ հիմակուընէ կրնայ հաշուել թէ կրակոտ սէրէն անդին յափրացումի շրջանն ալ կայ, այո՛, եթէ օրիորդը այս ամէնուն վրայ անդրադառնալու չափ տէրն է անձին ու միմիայն նիւթականապէս վար կը մնայ երիտասարդէն, տիկին մայրը պէտք է մեղմացնէ իր խստութիւնը ու արտօնէ զաւակը, սիրտին սիրածին հետ պակուելու։

Մարդկային կեանքի անվերջ յեղաշրջումներուն համար ի՞նչ արժէք ունին ոսկիներն ու հարստութիւնը, ո՛վ կրընայ վճռականապէս ըսել թէ այս ինչ մարդը հարուստ է ու այն ինչը աղքատ, մարդ նոյ։ Իսկ իր շրջականները աչք պարտցնելով չի՞ տեսներ որ երբեմնի մեծափարթամ ճոխ հարուստներէ շատեր, աղօրմելի կեանք մը կը քաշկըռտեն և աւուր հացի կարօտ ընտանիքներէ ոմանք ալ նախանձելի հարստութեան մը բարձրացած են։ Եթէ այսպէս չըլլար, ի՞նչպէս կարելի պիտի ըլլար մարդկային ազգի հաւասարակշռութիւնը պահել։

Հարստութիւնը կ'երթայ, մարդը կը մնայ. կրնայ մարդ հարուստի մը աղջիկը առնել թանկագին օժիտներով ու ստուար դրամագլխներով, կրնայ ամէնուն նախանձը իր վրայ հրաւիրել, ասանկ ամէն տեսակէտով նպաստաւոր ամուսնութիւն մը կնքելուն համար. և սակայն կրնայ նաև ապահոված ըլլալ հարստութեան տեւականութիւնը, գրքամի վրայ հիմնուած ամուսնութիւնը ի՞նչ հետեւանք կ'ունենայ երբ ձախորդութիւն մը գայ ու հարստութիւնը փճացնէ, այն ատեն ինչո՞վ պիտի միութարուի փեսան երբ իր միակ յենակէտը կորնցուց։

Մայր ու տղայ անհրաժեշտ է որ գլուխ գլխի տան ու լրջութեամբ մտածեն այս ամէնուն վրայ, քանի որ զիրար կը սիրեն այնչափ ու իրարմէ բաժնուիլ չեն ուզեր յաւէտ. միւս կողմէ օրիորդը կամ կուսաստղիկը որ ակամայ գժտութեան խնձորը դարձած է նշանածին ընտանիքին մէջ, երիտասարդին իր նկատմամբ ցոյց տուած սէրն ու զոհողութիւնը նկատողութեան առնելով՝ պէտք է ա՛լ աւելի կրկնապատկէ իր աշխատութիւնն ու ճիգը՝ ապագայ կեսրօջն ու տալոջը հաճելի երեւնալու, և եթէ ոչ իր հարստութեամբ, գոնէ սրտի ազնուութեամբ և ուրիշ բարեմասնութիւններով պէտք է անոնց սէրն ու համակրանքը գրաւէ։

Եւ աղջկան մը համար բնաւ դժուար չէ կեսրօջն ու տալոջը սիրը գրաւելը. պարկեշտ կեցուածք մը, անոնց հանդէպ արտայայտուած ջերմ գորով մը, անոնց հասցէին ուղղուած համակրական արտայայտութիւն մը կամ անձնուէր ցոյց մը, շուտով կրնան բարեփոխել զգացումները և երեկուան արհամարհուած աղջիկը, այսօրուան սիրուած հարսնցուն դարձնել։

Ցամաք պինդ գլուխ աղջիկներ, գուցէ նուաստացումի մը նկատեն այս ամէնքը, ու փոխանակ իրենց ապագայ կեսուրին սիրտը գրաւել ջանալու, հիմակուընէ անոնց հետ չափուելու ելլեն ու նիսպէք ընեն, վստահ ըլլալով որ երիտասարդին քիթէն բռնած են և մայրը ուզէ չուզէ, իրենք պիտի ամուսնանան անոր հետ։ Աստուած ասանկ աղջիկները տունէ ներս չմտցնէ, աղջիկութենէն իսկ էրկանը մօրը հետ չափուելու ելլող աղջիկը ալ ի՞նչ երես պիտի խնդացնէ հարսնութեան մէջ. նոյն իսկ ամուսնանալէ ետք ալ էրկանը հետ չափուելու պիտի չելլա՞յ միթէ։ Միւս կողմէ, ո՞ւր կը մնայ երիտասարդին հանդէպ տածած սէրը, երբ անոր պարագաներուն հետ այնչափ գժտութեամբ կ'ապրի. նշանածը սիրող օրիորդը՝ պէտք է սիրէ անոր պարագաներն ալ ու ամէն ճիգ թափէ անոնց հաճելի դառնալու. անգամ մը որ յաջողի համակրանքի մթնոլորտ մը ստեղծել կեսուրին մօտ, ալ անկէ ետք ճշմարտապէս նախանձելի հարսնութիւն մը ապահոված կ'ըլլայ։

Վերջացնենք առաջ այս տողերը, կոչում կ'ընենք ազնիւ մօր մարդասիրական զգացումներուն ու կը խնդրենք որ, եթէ աղջիկը արժանաւոր է ու թերութիւնը նիւթականի պակաս է միայն, նուազ խստութեամբ թող դատէ զայն, թո՛ղ վերյուշէ երիտասարդութեան օրերը, թո՛ղ միտքը բերէ անգամ մը նշածութեան շրջանը ու խորհի թէ, եթէ կեսուրը սուտ պատճառի մը համար զինքը նշանածէն բաժնել ուզէր, ո՞րչափ պիտի վշտանար ու ո՞րչափ ցաւ պիտի զգար ինք. ասանկ բաղդատութիւն մը բաւական պիտի ըլլայ համաձայնեցնելու մայրն ու տղան և փութացնելու ամուսնութիւնը, եթէ աղջկան թերութիւնը միմիայն նիւթականի նուազութեան մէջ կը կայանայ։

ՆՄՈՑՇՆԵՐ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵԱՆՔԷՆ

Զամուսնացած... ամուսնալուծում.— Յոանեսցի գեղեցկութեան մասնագիտուհի մը հրահանգները.— Ինչպես գեղեցկանալու է ամերիկեան կիներ։

Նոր Աշխարհի ընկերային հարցերուն մէջ մեծ կարեւորութիւն տրուած խնդիրներէն մին է ամուսնալուծութիւնը, ինչ որ մօտա կամ մօտայէ աւելի՝ սովորոյթ մը ըլլալու վրայ է։

Արդի քարոզիչներէն ոմանք, նորապակ ամոլին պակման վկայագրին հետ միասին կուտան կոր ամուսնալուծման թուղթ մըն ալ, ապագային դժուարութիւններուն յաղթելու մտօք։

Շիքագոյեան թերթի մը մէջ քանի մը օր առաջ տեսայ լուր մը. չատ հետաքրքրական ըլլալուն կը հաղորդեմ ընթերցողներուս և ուհիներուս։ Շիքագոյի մեթոտական եկեղեցւոյն քարոզիչ տօքթ. Կէյնըլատ, կ'ըսէ հեւագիրը, իր օրէնքն նորապակ ամոլին ամուսնական վկայութիւնէն զատ կուտայ նաև ամուսնալուծման թուղթը, այսուսով թէ ապագային յարուցուելիք էրիկ կնկան կռիւներու միջոցին խրատական մը ըլլայ և երբ խնդիրը մինչեւ ամուսնալուծում ասնի՝ մտաբերեն թէ ինչ հանդիսաւորութեամբ երդում ընին իրարու հնազանդ ըլլալու և մեծ «այո»ն արտասանեցին։

«Եթէ այս յոյսս ալ ի թերեւ ելլէ կ'ըսէ քարոզիչը, անոնք արտօնուած պիտի ըլլան ինձի գալով միանգամայն հաղորդել իրենց կռիւին պատճառաբանութիւնները և եթէ չկարողանամ զանոնք հաշտեցնել, առանց կառավարութեան դուռը ափ առնելու՝ արտօնուած պիտի ըլլան»։

Այս նորութիւնը նոյնութեամբ իրողութիւն է. մինչեւ իսկ այդ մեթոտակնը գործադրել սկսած է. սակայն ո՛րքան արդահատելի և միանգամայն ծիծաղելի պիտի թուի մեր ժողովրդին խաւերուն մէջ երբ մտածեն թէ ամուսնութեան նուիրականութիւնը ի՞նչ խութերու հանդիպած է և դեռ պիտի հանդիպի. սակայն ժամանակն ու հասանքը զայն դէպի ո՞ւր պիտի քշեն, չենք կրնար հաստատապէս ըսել. սակայն կրնանք ենթադրել թէ ապառնին ալ աւելի յղի է ամբողջապէս փոխելու դարերու այս նուիրական աւանդութիւնը և ա՛լ աւելի պիտի չառնան ու բազմապատկուին պիտի ամուսնալուծումները ամէն կողմ, երկու կիսագունդերուն վրայ. և գուցէ պիտի գան ժամանակներ որ մօտան անցած հագուստի պէս ոչ ոք երեսը պիտի նայի և կարեւորութիւն անգամ չպիտի տայ։

* *

Վաշինկթընի մէջ հրատարակուած վիճակագրութիւն մը կը ցուցնէ թէ, անցած 20 տարիներու ժամանակամիջոցին 1,300,000 ամուսնալուծումներ են եղած Միացեալ Նահանգաց մէջ և ամուսնալուծման խնդիրներու համար կան 2921 դատարաններ։

Այս 1,300,000ի թիւը մէկ միլիոնի յաւելուած մը կը ցուցնէ 1867-1887 թուականներուն միջոցին կատարուած ամուսնալուծութեանց հետ բաղդատելով։

Երբ Վաշինկթընի վիճակագրութիւնը պատրաստուելու վրայ էր, հաղարաւոր ամուսնալուծման խնդիրներ սեղաններու վրայ նոր կը դրուէին և դեռ չատեր ալ լուծման վրայ էին. այս վիճակագրութեան պատրաստութեան համար գործեցին 900 քննիչներ, հետախուզիչներ և քարտուղարներ և դեռ ասոնցմէ 400ը գործի վրայեն ամբողջ արդիւնքը ձեռք ձգելու։

Միացեալ Նահանգները ուրիշին հետ բաղդատենք։ Ֆրանսայի մէջ կան 80 ամուսնալուծումի դատարաններ, Գերմանիոյ մէջ 30 և Անգլիոյ մէջ 2 հատ միայն, իսկ Միացեալ Նահանգաց մէջ 2921, և հիմա հրապարակի՝ խոհուն գրողները կը մտածեն, կը գրեն, կը պօռան ու կը կանչեն դարման մը գտնելու, անհամեմատ կերպով ծաւալող այս աղտին համար. սակայն այս տեսակ գրուածքներ, կարծես հիմա գայթակղութեան քար ըլլալու վրայ են, ժողովուրդին թէ՛ դաստիարակուած և թէ՛ անուս դասակարգին մէջ, և այսօր Աստանտեանէն խաղաղական այս տեսակ խնդիրներ յարաձուն նպատակ մը բռնած կը բազմապատկուին։

Օրուան կին գրողներէն ոմանք միշտ պաշտպան ըլլալ կաշխատին իրենց քոյրերուն համար, և ընդհանուրին կարծիքին ալ հետեւելով, բոլոր յանցանքը առ երեսս կը բեռցնեն «նոր կին»երու վրայ։ Մին կը գրէ. «աղջիկը կը ձգէ իր հօր տունը և իր սրտին մէջ ալ աւելորդ սէր մը չի կրնար տածել անոնց նկատմամբ. այսու հանդերձ կը մերժէ ամուսնութիւնը, չեմ գիտեր սակայն ի՞նչ բնական պատճառներով։ Մնողքը ազատ ձգած են զայն երբ աղջիկ էր, իր ուզած բաները սորվելու, և հիմա մեր աղջիկները դերասանուհի, դաշնակահար, վարժուհի, գրագիր, հաշուակալ, տօքթօր և այլ նոյնատեսակ բաներու տրուած են ինքզինքին, և իրենց պէտքերը հոգալու կարող. վերջին 20 տարիներու երկար ժամանակամիջոցին մէջ բարքերը փոխուած և ամուսնութեան օրէնքը չարախօսուած է. անա այս պատճառաւ չեն ուզեր ամուսնանալ։

«Նոր կինը — կ'ըսէ նոյն կին գրողը — իր միւս քոյրերէն յարգանքի բաժին մը ալ ունի, վասն զի միամիտ է, մարդիկ մեզ չեն հակնար և կը կարծեն թէ ամուսնութիւնը իրենց նիւթական և բարոյական զարգացման համար է. և կ'ըմբռնեն թէ ամուսնութիւնը տիեզերական օրէնքն է մարդկային ազգին գոյութեան համար։ Ասանկ մտածել հաճելի չէ, մենք մեր միւս քոյրերուն հետ դասաւորուելու չենք, մենք կը ցաւինք անոնց վրայ, սակայն անոնցմէ չենք։»

Ինչ ալ ըլլայ վերոգրեալ տողերուն խմաստը, տարբեր կարծիքներ լեցուցած են հրապարակը. ոմանք կը պնդեն թէ չուսումնասիրուած և անապարանօք կատարուած ամուսնութիւններն են պատճառը. ընդհանուրին գաղափարին հետեւելով կ'ըսեմ թէ այսքան բազմաթիւ ամուսնալուծութեանց միակ պատճառը սա է թէ կիներ չեն ուսումնասիրեր իրենց ապագայ էրկան նկարագիրը։ Երկրորդ պատճառը. ներկայ ժամանակիս գիւտերը կնկան առանին գործը իր ձեռքէն առած են և ասանկով կինը միշտ պարապ ժամեր ունի աղջին անդին ֆլիրթելու և փորձութեան մէջ իյնալով նեղութեան մատնելու։

Անցեալ նոյեմբերին Գալիֆոլէն Թալիսօ վերադարձիս, միջադէպ մը ունեցայ։ Շոգեկառքը կը սուրայ գիշերուան մութին մէջ. վակոնին մէջ հաղիւ 10-12 հոգի կայ. իմ առջեւի նստարաններուս վրայ երիտասարդ մը և դեռատի կին մը են նստած. ասոնք նշմարողը ամուսիններ պիտի կարծէր, իսկ խօսակցութիւնը լսողը նոր կանք մը կ'ղգար. կ'առաջարկէր երիտասարդին որ իրեն հետ ամուսնանայ և թէ յաջողած էր ամուսնալուծման դատ բանալով իր ապահարզանը ստանալ. դրամի համար nevermind, կ'ըսէր, հարուստ եմ, մինչեւ կեանքիս վերջը կեանքի ամէն վայելքները վայելելով երջանիկ ապրելու դրամ ունիմ ևայլն։

Հիմա աշխարհի դարդացեալ ազգերուն մէջ զգալի եղող կէտը ամուսնութեան նուիրականութիւնը պէտք մը դարձուցեր է. սակայն ամուսնութեան վարդապետութիւնը քայքայուած ու ոչնչացած է։

Ասկէ 2000 տարիներ առաջ, ամուսնութիւնը երկու հիմնական սկզբունքներու վրայ հիմնուած էր. մեծարել ծնողքը և երկրորդ՝ նկատել ամուսնութիւնը չլուծուելիք նուիրականութիւն մը. սակայն ժամանակին հետ ասոնք վտանգուեցան և ոչնչացան։

Ներկայ պարագաներու տակ և ոչ մէկը պաշտպանելի է. նախ սա օրէնքով թէ մանուկը իր ծնողներուն միջոցով իր իրաւունքները պիտի ունենայ. սա ալ, մանուկին իր ծնողքին հանդէպ ունենալիք անառարկելի հնազանդութեան նշանն էր և ամուսնութեան ամուր պահպանման կապ մըն ալ կը համարուէր և կինը իր էրկանը կը կապէր։ Սակայն ներկայ ժամանակներու մէջ մանուկը ունի իր ամէն իրաւունքները զոր մենք յարգել ստիպուած ենք, և կինն ալ էրիկմարդուն հաւասար է։

Ներկայ ամուսնութեանց մէջ արա՞ն սխալը սա է թէ՝ արական սեռը իրեն սկզբունք ընտրած է ամուսնութիւնը իբր զարդ. և երկկողմանի սխալը սա է թէ՝ ամուսնութիւնը նկատուած է երջանկութեան գաղաթնակէտը հասնիլ։ Երջանկութիւնը ամուսնութեան առաջին օրերուն մէջ չիկայանար այլ ամուսնական կեանքին ընթացքին մէջ փնտռելու է զայն։

Այս երկրին մէջ այնքան ամուսնալուծումներ կան որ, եթէ բաղդատենք ուրիշ երկիրներու հետ, մեծ տարբերութիւն պիտի տեսնենք. և դեռ տարիներու ընթացքին, պիտի բազմապատկեն զայն և ամուսնութիւնը պիտի ըլլայ ամբաստանուած մարդ մը որուն երեսը ոչ ոք պիտի նայի և օր մըն ալ մարդկային ազգը պիտի գտնուի իրականութեան մը առջեւ ուր ամուսնութիւնը պիտի ըլլայ Old World բան մը։

Ի՞նչ ալ ըլլայ հետեւանքը, ընդհանուրին գաղափարին հետեւելով, բոլոր չարեաց պատճառը կը վերագրենք անխոհեմ և կանխահաս ամուսնութեանց։ Առաջին անգամ դատարան դիմողը իգական սեռն է։ Ամերիկացի գրագիտուհին թո՛ղ պաշտպանէ իր քոյրերը։ Իրական պատճառներէն մին սա է օր դեռատի կինը երբ ամուսնանայ կը կարծէ թէ գերագոյն երջանկութիւն մը իրեն կ'սպասէ. սակայն երբ չը կրընար գտնել փնտռածը իր նոր բոյնին մէջ, խկոյն կ'երթայ անհիմն և անիրական պատճառներով ափ առնել դատարանին դուռը և դատը իրեն նպաստաւոր, կ'ելնէ դուրս հպարտութեամբ իր ապահարզանը — ամօթի թուղթը պիտի ըսի — ձեռքը բռնած։

— Հիմա ո՞վ այպանելի է, էրիկ մա՞ղը

— Կարծեմ ո՛չ։

×

Քիչ մըն ալ մեր ընտանեկան խաւերուն անցնինք։ Մեր մէջ սովորոյթ մը կայ որ թէեւ ընդհանուր չէ, սակայն զգալի է, ան ալ՝ օրօրոցէն նշանուելն է։ Հիմակուան ժամանակներու մէջ զիրար սիրելով նշանուածներն ու ամուսնացածները դժուար կացութեան ենթարկուիլ սկսած են, ուր մնաց որ օրօրոցէն նշանուելը իր դժուարութիւնները չունենայ։ Եւ ոչ մէկ ժամանակ աղջիկն ու մանչը ամուսնացած չեն իրենց ծնողքին քմահաճոյքներուն անսալով ընտրել իրենց կեանքին ընկերը, այլ ազատ են իրենց ընտրած և սիրած անձին հետ ամուսնանալ. ապա թէ ոչ մեր մէջն ալ պիտի չատնան ամուսնալուծումները և ինչպէս որ արդէն ծայր տուած են ալ։

Ամերիկա գաղթականներուն մէջ ալ այս ախտանիշերը արդէն երեւան եկած են և քանի ընտանիքներ կը ճանչնամ որ չքացած, թշուառացած, տուն ու տեղ տարտղնած, թշուառ վիճակի մը մատնուած են. պատճառը ո՞վ է, կինը հարկաւ։

Ուստի ամէն ծնողքի պարտականութիւնը միայն սա է որ, երբ իրենց աղջիկը կամ մանչը իրենց կեանքի ընկերը ընտրած են, անխոհեմութեամբ պէտք չէ չարժին և բորբոքած սէր մը մարելու չաչխատին, ապա թէ ոչ ստիպմամբ եղած ամուսնութիւն մը կանխաւ դատապրուած ոճիր մը պիտի ըլլայ ամուսնական կեանքին մէջ և յետոյ պիտի ունենանք էրիկ կնկան կռիւները և իրենց ազջիկը լալով տուն պիտի վերադառնայ, առարկելով թէ իր ծնողքն էր իր ապերջանկութեան պատճառը. և գործին վերջը մեր խօսքին հետ կ'ըլլայ Ամուսնալուծութիւն։

* *

Ամերիկուհին զբաղեցնող օրուան խնդիրը գեղեցկութեան խնդիրն է. հայելիներու խնդիրը կը ծեծուի որոնք կնկան հոգին են։

Վերջերս, Շիքակոյէն քաղաքս հանող Ֆրանսացի աշխարհաշէջ գեղեցկութեան մասնագիտուհին կ'ըսէ թէ «ինքը Ամերիկա եկած է սորվեցնելու ընկերային կեանքի կիներուն թէ ի՞նչպէս պէտք է գեղեցիկ երեւնալ, և իր դասընթացքին առաջին և վերջին կանոնն է թէ «ի՞նչպէս գործածել հայելիները.

«Բարիզի տուներուն մէջ, կ'ըսէ մասնագիտուհին, առաջին աչքի զարնելիք բանը հայելիներու առատութիւնն է։ Ուրիշ երկիրներու մէջ հայելին լոկ զարդի համար կը գործածեն, իսկ Ֆրանսայի մէջ ստիպողական պէտք մըն է ան։ Բարիզի մեծ տուներուն մէջ հայելիները ամէն կողմ են. լեռին որ իր արգուզարդով զբաղած է կրնայ ինքզինքը ոտից ցոլուս գնել ու իր վրայ հոգ տանիլ. իսկ Ամերիկայի մէջ հայելին հազուագիւտ է կրնամ ըսել, վասն զի մէջին բաղնեւան մը մէջ դուք չունիք մեծ հայելիներ այլ պզտիկ քառակուսի հայելիներ ուր լեռին հազիւ կրնայ իր դէմքը տեսնել։ Շիքակոյի մէջ մարդ մը իմ հրահանգներս հետեւելով իր տան մէջ մեծ հայելիներ դրաւ և իր կնոջ օրըստօրէ կորսնցող գեղեցկութիւնը կրցաւ ետ բերել. հայելին մէջ հոյք մը կար»։

«Ամերիկեան կիները, նեկլիժէ վիճակի մէջ գեղեցիկ չեն երեւնար, և սորը պատճառը կարելի է ան է որ իրենց տան մէջ մեծ հայելիներ չունին։ Ամերիկեան կինը գեղեցիկ է երբ փողոցի մէջ կը քալէ, մանաւանդ քիչ մըն ալ էրիկ մարդու հետ խօսի. բայց անկարելի է միւսնոյն գեղեցկութիւնը նշմարել տանը մէջ։ Ամերիկեան կինը չկրնար իր անհատականութիւնը զսպել. ան պատրաստ է ամէն բանի մինչեւ իսկ ամենաչնչին բանի մը համար ալ»։

Իրաւ ալ անանկ է։ Ամերիկեան իգական սեռը երես առած արարած մըն է, մանուկէն ա՛լ աւելի չփացած։ Ամերիկեան օրիորդը իր նեկլիժէ վիճակին մէջ տեսնողը պիտի նմանցնէր գայն կեռ ձարնցիի, մասամբ մը Զինացիի, մասամբ մը Ռուսաստանցիի և մասամբ մըն ալ Josephinի. ան գեղեցիկ չէ վասն զի տունին մէջ իր նեկլիժէին հոգ չտաներ։

Մեծ հայելիներ ո՛րքան վեհանձն են. կնկան հոգին են, որոնց մէջ կինը ինքզինքը կը տեսնէ առանց թեթեւելու և առանց յախուռն մտածումն ալ ունենալու թէ կը դիտուի, վասն զի սենեակին ամէն մէկ անկիւնը հայելիին մէջ ցոլացած է. յետոյ իր թուլութիւնը լմնցուցած կրնայ ելլել սենեակէն, իր ետեւը հմայք ու բոյր մը թողլով։

Ֆրանսացի մասնագիտուհին քանի մը կանոններ ալ հրատարակեց, որոնք հիմա Ամերիկեան գեղեցիկ սեռին կողմէ գործադրուելու վրայ են։

Ահա այդ հրահանգները որոնցմէ կրնան օգտուիլ գեղեցիկ սեռին բոլոր ներկայացուցիչները.

1. Միշտ լուրջ ըլալ, ըլլայ տան մէջ կամ դուրսը։

2. Ոտքերուդ հոգ տար. վասն զի գլխարկներուդ չափ կօշիկներնիդ ալ արժանի են կարեւորութիւն ընծայուելու։

3. Ճակատդ վեր բռնէ վասն զի երեսիդ հայելին է։

4. Հոգ տար յօնքերուդ. չխնայուած յօնքերը կնկան մը գեղեցկութիւնը կ'սպանեն։

5. Դէպի առաջ հակած ըլլայ մարմինդ, վասն զի եթէ կին մը քալած ժամանակ չիր չիտակ կամ դէպի ետին հակած քալէ, իր ձեւը կը կորսնցնէ։

6. Ձեռքերդ միշտ զգոյշ ըլլան... թեւերդ ուսերդ վար չկախուին և մի՛ ձգեր որ ձեռքերդ անշարժ մնան։

7. Մտահոգուդ ուշադրութիւն տար վասն զի էրիկ մարդը կնկան մը մաւէն իսկ կը հմայուի։

8. Շրթունքներդդ ժպիտը պակաս չըլլայ. ժպտող զոյգ մը շրթունքներ՝ երեսը միշտ պայծառ կը պահեն։

9. Ուշադրութիւն ըրէ որ մարմինդ չգիրցնես. կնկան մը մասնաւորապէս ուշադիր ըլլալիք կէտն է այս. դէր չեղող մարմին մը, կնիկ մարդը մինչեւ իսկ ծերութեան ժամանակ առոյգ և երիտասարդ կը ցուցնէ։

Ահա ինչ որ Ֆրանսացի մասնագիտուհին կ'ըսէ իր օրինաւոր մասին. ուստի գեղեցիկ սեռը այս օրէնքին եթէ հպատակի կարծեմ ոչ նուազ հմայք մը պիտի ազդէ. հետեւաբար կին մը պէտք է ուշադրութիւն ընէ իր կայ ու դիրքին և այն տեղ գեղեցկութիւնը ինքներին երեւան պիտի ելլայ և հմայքը պիտի նկատուի իր բոլոր մարմնին վրայ։

* * *

Ամերիկուհին ամենագեղեցիկն է աշխարհս մէջ ի բաց առեալ Արեւելքը։ Բարիզուհին կը նախանձի, վասն զի Ամերիկուհին ունի միւս պայծառ դէմք մը, վայելուչ դիմագիծ մը որ երիտասարդութեանը մէջ ամենակատարեալ է։ Սակայն չգիտեր ինքզինքը հմայիչ դարձնելու արուեստը. ըստ Ֆրանսացի մասնագիտուհին՝ պարզութիւնը իր բնաբանն է։

Ամերիկուհին փոչի չգործածեր իր գեղեցկութեանը համար, միշտ առանկ կը պնդեն. սակայն վիճակագրութիւնն մը կը ցուցնէ թէ անցած 2-3 տարուան մէջոցին 5,000,000 տակառ բուսրա սպառած է Միացեալ Նահանգաց մէջ։

Հետաքրքիր քննող մը դիւրաւ կրնար նկատել Ամերիկուհիին ո՛չ եւրեսի փոչին ոչ ալ բմտատան. շատ զգոյշ է. սակայն մինակ առարկուելիք կէտը սա է թէ նէ հաւնեցեալ է իր ամէն ընթացքին մէջ և քիչ մըն ալ մանուկ։

Ս. Օ.

Թիֆլիս 5 Դեկտ. 1907

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՆՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ. — Մէնտէլսոն և ընկերութեան դրամատան բարձրագոյն պաշտօնատարներէն Մ. Արթուր Ֆիշէլ այժմ Բարիզ կը գտնուի։ Ինոր այս Բարիզ ուղեւորութեան նպատակը Մարոքի պանքայի վարչութեան նիստին ներկայ գտնուիլ է, որուն ինքն ալ անդամ է արդէն։ Սակայն միւս կողմէ եւմտական չրջանակներուն մէջ հաւանական կը նկատուի որ Մ. Արթուր Ֆիշէլի Բարիզ երթալը ռուսական նոր փոխառութեան մը մասին ֆրանսական կարծիքները չչափելու համար է։ Ռուսիոյ Եւմտական Նախարար Մ. Քոքովցեւի պատրաստած եւմտացոյցէն կը հասկցուի որ յառաջիկայ տարի տէրութիւնը 195 միլիոն ռուպլիի բաց մը պիտի ունենայ, զոր գոցելու համար փոխառութիւն մը կնքել կ'ուզուի։ Բայց այս փոխառութեան խնդիրը դրամական հրապարակին պայմաններուն հետ մեծ առնչութիւն պիտի ունենայ, և կը կարծուի որ այն ատեն միայն կարելի պիտի ըլլայ անոր կնքումը, երբ դրամական արդի տագնապը բոլորովին անհետանայ։ Բարիզի եւմտական չրջանակներուն մէջ կը յուսացուի որ ռուսական փոխառութիւնը յառաջիկայ Մարտին կամ Ապրիլին կնքուի։ Ռուսիոյ արդի դրամական դիրքը ուրիշ բանի մէջ չի կայանար, բայց եթէ մի միայն եւմտացոյցի բացը գոցելուն մէջ, որով կնքուելիք նոր փոխառութիւնը 500 կամ 600 միլիոն ֆր.ի մէջտեղերը պիտի ըլլայ։ Նոյնպէս կը կարծուի որ այս փոխառութիւնն ալ հարիւրին 5 տոկոս պիտի ունենայ, և ֆրանս. հրապարակին վրայ չրջաբերութեան պիտի հանուի։

Մ. Սիլվէն հրաժարած է Քօմէտիֆրանսէզի անդամակցութենէն, որովհետեւ իր կինը չէր կրցած ընդունուիլ իբր անդամակից (Սոսիէթէր) նոյն թատրոնին և Սիլվէն իր հրաժարիլը չոր երկտողով մը ծանուցած է Քօմէտի Ֆրանսէզի վարիչ Պ. Ժիւլ Քլարթիի։ Պ. Սիլվէն Մարէնի խմբագրին հետեւեալ դառն և սրամիտ դիտողութիւնը ըրած է։

«Ձեմ գիտեր կայ աւելի ծաղրելի բան մը քան արգիլել դերասան մը իր կնոջ համար քուէ տալէ, երբ երեք սիրամարներ կրնան իրենց սիրած կնոջ համար քուէ տալ։»

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ.—Տարւոյս վերջերը Պերլինի մէջ դրամական կացութիւնը զոհացուցիչ կերպով բարւոքած է։ Անհատական պանքաները իրենց զեղչի սակը չափաւորած են, ինչպէս և դրամի աճիւն նուազած է։ Այլեւս Պերլինի հրապարակին վրայ դրամական ծանր դժուարութիւններէ չի վախցուիր։ Դրամի պէտքը մեծ, բայց ոչ չափազանց պիտի ըլլայ։ Տօնական օրերու պատճառաւ, դրամի առօրեայ պէտքերը նուազագոյն ասոյճանին հասած են, և տոկոսի սակը 6%ի իջած է։ Անհատական Պանքաներն իրենց զեղչի սակը շատ աւելի պիտի իջեցնէին, եթէ հրապարակին վրայ մեծ քանակութեամբ փոխ դիր չգտնուէր։ Այս պայմաններուն մէջ, մեծապէս կը յուսացուի որ, Պերլինի դրամական հրապարակը քիչ ատենէն իր կանոնաւոր վիճակը վերըստանայ։

ԴՈՐԾԱՐԱՆԻ ՄԸ ԴԱԴԱՐՈՒՄԸ.— Բլակէնֆուրդէ կը ծանուցանեն թէ Աւստրիոյ Մօրիշ Էրպէն թուղթի հնօրեայ գործարանը յառաջիկայ յունուար 1էն բոլորովին պիտի դադրեցնէ իր գործառնութիւնը։ Հին գործարանները ուն տեղ ուրիշ նոր գործեր հայթայթուած են։ Գործարանին այս դադարման պատճառն է փայտին սղութիւնը և տեղափոխութեան դժուարութիւնը։

ԲՐՕՖ. ԺԱՆՍԷՆԻ ՄԱՀԸ.— Աշխարհի ամէնէն մեծ գիտուններէն մէկը և Ֆրանսայի փառքերէն Բրօֆ. Բիէր Ժանսէն երեքշաբթի առաւօտ Մլօտօնի մէջ մեռեր է թոքային համախտանշանէն։ Մեծ գիտուն մը դառնալէ առաջ Ժանսէն, նկարչութիւն ուսած էր, սակայն բնական և ուսողական գիտութիւններուն հմայքներէն հրապուրուեցաւ։ Բարիզի պաշարումին տեսն մեկներէ քաղաքէն ոչ թէ փախելու, այլ Ալճէրիոյ մէջ արեւի խաւարում մը դիտելու համար։ Իր աշխատութիւնները գլխաւորաբար կը բաղկանային արեւի կազմութեան վրայ հետազօտութիւններէ։

Անխոնջ զննող մը եղաւ որ իր կեանքը անցուց ճամբորդութիւններով։ Ծնած էր Բարիզի մէջ 1824 փեբրուար 22ին։ 1852ին Լիսանսիի և 1860ին տօքթէօրի աստիճան ստացաւ։ 1857ին կառավարութեան կողմէ Բերու ղրկուեցաւ մանիսական հասարակածներուն վրայ ուսումնասիրութիւններ կատարելու համար տեղին վրայ բայց յանկարելի մը չեղեցաւ, որովհետեւ տեղը արգիլեց զինքը իր աշխատութիւններուն մէջ յառաջանալէ։ 1861ին գիտութեանց ակադեմիան զայն Իտալիա ղրկեց որպէս զի արեւու լուսապատկերին մէջի թիլլի ին գիծերը ուսումնասիրէ։ 1868 օգոստոս 18ին համար արեւի խաւարում մը գուշակուած էր, Ժանսէնի յանձնուեցաւ հասարակաց կրթութեան նախարարութեան և բաղմաթիւ գիտական ընկերութիւններու կողմէ, այդ խաւարումը դիտել՝ Հնդկաստանի Կունդար քաղաքին մէջ։ Այս կատարեալ գիտական մեծագործութիւն մը եղաւ Ժանսէնի համար որ վերադարձաւ Բարիզ, դափնիներու տակ ծանրաբեռնուած։

37000 ՖՐԱՆՔ ՄԻԱՁՆ ՔՐԻՍԲԻԻ ՆԱՄԱԿՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ.— Քրիսբիի նամակներուն ամուրդով վաճառումը վերջ գտած է երկուշաբթի օր Նարօյիի մէջ։ Գնողներուն մէջ կան արտաքին գործերու Նախարարութիւնը որ, ամերիկեան պատերազմներու հետ կապ ունեցող վաւերագիրները գնած է։ Քրիսբիի ընտանիքը աւելի կը սպասէր իր թանկագին նամակներուն փոխարէն։

ՔՐՈՆԻԿ

ԱԶԳ. ՀԻԻԱՆԴԱՆՈՑ

ՀԻԻԱՆԴԱՆՈՅԻ ՓՈՔԲԻԿՆԵՐԸ

Այլ մը նետեցէք ստորեւ հրատարակուած նուիրատուներու ցանկին վրայ, ինչ սիրուն համայնապատկեր և ինչ գրաւիչ տողանցում։ Պէկէքներ, մանուկներ թմպուլիկ ու գիրուկ, աղջնակներ ու տղեկներ, խարտեաշ ու թուխ, իրենց մինչեւիկ թաթիկներով հայրիկին քսակէն կը քաշեն կը հանեն, փայլուն փայլուն, չիլ չիլ քառորդներ, տասնոցներ ու մէջիներ։ Ոմանք հանելու հեռելով կը կարդան իրենց անունը լրագրին մէջ։ Ուրիշներուն՝ մայրիկն է որ կը փոխանորդէ, աղջիկներ մասնաւոր հոգածութիւնով մը կը վերաբերուին և ամէնքը միահամուռ հաճելի ու խիստ նուիրական պարտականութեան մը շուրջ կը դառնան։

Հիւանդանոցի աբարիկներուն ու խուրիկներուն Կաղանդէ։

Աստուած իմ, ինչ հաճելի է տղոց այս ճառուղիներուն ունենդիր ըլլալը։ Զգայուն սիրտի մը ինչ բան կրնայ սակէ աւելի ուժգնութեամբ խօսիլ։ Կրթութիւնը օրօրոցէն պէտք է սկսի, անաւասիկ առողջ սկզբունք մը, որուն կրրնանք հպատակիլ, բարի զգացումները մանկական հասակէն դրոշմելով մեր փոքրիկներուն մէջ։ Զգայուն մանուկը, զգայուն մարդն է և զգայուն մարդը, մարդկութեան ամէնէն օգտակար անդամն է, որ գիտէ իր պարտքը կատարել ամէնուն ալ հանդէպ։ Հապա՞ երկու չաստի կը բաժնէ զմեզ Կաղանդի խրնդալիր օրերէն և ուրախալի է որ Ազգ. Հիւանդանոցին թերթիկ միջոցաւ բարեսէրներու ուղղած կոչը, կարդունաւորուի առատ նուիրատուութիւններով, որոնց՝ Հիւանդանոցէն ղրկուած Ա. և Բ. նուիրատուութեանց ցանկը հրատարակած էինք։

Առաւասիկ Հիւանդանոցէն եկած Գ. ցանկն ալ.

Փաքրիկն Մխաք Տ. Տաճատ քհ. Փաչեան	10
Պ. Կարապետ Բ. Թէլեան	5
Օր. Նեկսար » »	5
Երուանդ էֆ. Դ. Խիտաւէրտեան	10
Յակոբ Մարկոսեան (իր անուան տօնին առթիւ)	5
Վարդուհի Յ. Հայրապետեան (Պարտիզակցի)	10
Յակոբ էֆ. Թանթապրոնեան (Դերձակ Մանուտ Փաչա Մանասթիր խան թիւ 30)	10
Դոնար Ա. Թօփալեան)Մանչէս-	20
Ատրինէ Գ. Թօփալեան (Թրէն	20
Հերմինէ Լ. Էսայեան)ղրկուած	20
Արշակ Պարթեան	10
Նորածին Նուրան Պ. Քիւչիքեան	20
Մելինէ Ե. Կիւմիւշեան	5
Քերոբէ » »	5
Պետրոս Թաւշանճեան	5
Միհրան էֆ. Արիկեանի զաւակունք	5
Միհրան էֆ. Մարտիրոսեանի զաւակունք	5
Յակոբ Լ. Պիւլպիւլեան(	
Գալենիկ » »)	5
Խորէն Գ. Բաբազեան	5
Յուլինէ » »	5
Գումար	185
Երէկուան գումարը	180
Համագումար	365

ԱՆՈՐՈՇ ԹՈՂԹԱԿՈՎ ՊԱՀՏՕՆԵԱՑ

Ասկէ առաջ Հիւանդանոցի մատակարարութեան նկատմամբ ձեր ըրած ինչ ինչ դիտողութիւնները, հաստատած է Նաև Տնտես. Խորհուրդը, ինչ որ կարդացինք Մանզուսմի և Բիւզանդիոնի մէջ միանգամայն։ Տնտես. Խորհուրդը մասնաւորապէս ծանրացած էր գրասենեակի մէջ ստեղծուած 10 ոսկի ամսականոց նոր պաշտօնին վրայ, առարկելով թէ գրասենեակի պաշտօնեաները չատ իսկ են, և թէ եթէ նոր մը բերել անհրաժեշտ ըլլայ իսկ, պէտք է հիներէն մէկուն կամ երկուքին ճամբայ տալ, որպէս զի Հիւանդանոցի եկամտացոյցին վրայ նոր բեռ մը չաւելցուի։ Այս կէտը նոյնութեամբ դուք հրատարակած էիք, իսկ Բիւզանդիոն խորհրդածութիւն մըն ալ աւելցուցած էր վրան, որուն հոգին սա էր թէ «կեցէ՛ք տեսնանք, կարելի է նշան էֆ. Ղուկասեան ամսական չի պիտի պահանջէ և ձրիաբար պիտի աշխատի, ինչու լրագրական դիտողութիւններու վրայ հիմնուելով դուք ալ առարկութիւն կ'ընէք, ելն. ելն.»։ Բիւզանդիոնի այս հրատարակութիւնը զարմանք պատճառեց ինձ, դրական ու դրամական գործերը, պէտք է կորուկ, յստակ ու որոշ ըլլան։ Նշան էֆ. Ղուկասեան, կամ ամսականաւոր պաշտօնեայ է գրասենեակին մէջ, և կամ անձնուիրաբար կաշխատի, եթէ ամսականաւոր պաշտօնեայ է, Տնտես. Խորհուրդը դիտել կուտայ թէ գրասենեակին մէջ առանկ պաշտօնեայի մը պէտքը չկայ, իսկ եթէ անձնուիրաբար կ'աշխատի, պէտք է երկտողով մը հրատարակութեան տայ իր այս անձնուիրութիւնը, որով վերջ կը գտնէ իր անուան չուրջ եղած առարկութիւնները, թէ Հիւանդանոցի այս անձուկ վիճակին մէջ ամսական 10 ոսկիի նոր բեռ մը եղած է անոր վրայ։ ասկէ դիւրին ինչ կայ, Ղուկասեան՝ էֆ. երկտողով մը թո՛ղ պարզէ ճշմարտութիւնը և Մանզուսմի ալ իրրեւ պատուաւոր թերթ, պէտք է որ հրատարակէ անոր անձնուէր պաշտօնավարութիւնը և նոյն իսկ գրուատէ ալ զայն, եթէ ոչ, առանկ աքօղուած ձեւերով, խուսափողական պատասխաններով, թղթակաւորի և անթղթակի մէջ տատանելով կարելի չէ վերջ տալ Տնտես. Խորհրդոյ և Մամուլին առարկութիւններուն։ Բիւզանդիոն որ տուած է անորոշ ամսաթուակով պաշտօնեայ գործածելու երեսէն, ինչպէս կը յօժարի Հիւանդանոցի Սրտուկն ալ ապագային նոյն տուգանքին ենթարկել։ Բիւզանդիոն ասկէ տարիներ առաջ խմբագիր մը ունեցաւ որ, Նշան էֆ. Ղուկասեանի պէս կը կարծէր թէ 10 ոսկի ամսական պիտի ստանայ, իսկ Բէչեան էֆ. ալ, Հոգաբարձութեան պէս կը կարծէր թէ, խմբագիրը ձրիաբար պիտի աշխատի հոն, խմբագրութեան վեմ արուեստը սորվելու համար. այս անորոշ կացութիւնը տեւեց երկու ամիս, ուրեկ ետք երբ խմբագիրը ամսաթուակ պահանջեց, այն ատեն միայն մէջտեղ եկաւ իրողութիւնը որ մինչեւ դատարանները հասաւ և Բիւզանդիոն ստիպուեցաւ վճարել խմբագրին երկու ամսաթուակը 20 ոսկի։ Անողոք խմբագիրը դիմիմ անգամ չընդունեց. արդ՝ երբ այսպէս կարկառուն ապացոյց մը կայ՝ անորոշ ամսաթուակով պաշտօնեայ մը գործածելուն մէջ, ինչու Բիւզանդիոն ալ չի ձայնակցիր ձեզի և չի պահանջեր որ Նշան էֆ. Ղուկասեանի նիւթական դիրքը ճշդուի, հանդէպ Հիւանդանոցի Դրասենեակին։

ՓԱՍՏԱԲԱՆ ՄԸ

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԵԱՆ 20 արձանագրութիւն տեղի ունեցաւ առջի օր Պատրիարքարանի մէջ։ Ասկէց առաջ փեսացուին և կամ հարսնցուին քանինոց խաչագին վճարելու կարողութիւնը, իրենց տաներէցներուն կողմէ տրուած վկայականով կը ճշդուէր, սակայն վարչութիւնը նկատելով որ կարգ մը դեղջուններ տեղի կ'ունենան տաներէցներու կողմէ, ի վնաս Պատրիարքարանի Մտուկին, որոնց որ այդ վկայութիւնները Թաղ. Խորհուրդներու կողմէ տրուին։ Այս որոշումը թէեւ սկսաւ գործադրուիլ։ սակայն Պատրիարքարանի գանձատը դարձեալ վերջ չդտաւ և հիմա ալ կ'ըսեն թէ Թաղ. Խորհուրդներն են որ, կողմնակցութիւն կ'ընեն թաղեցիներուն և հարիւրնոց խաչ գնելու կարողութիւն ունեցողներուն յիսունոց խաչի և կամ յիսունոց խաչագին վճարելու կարողութիւն ունեցողին աւելի պակաս խաչագին տալու կարող կը վկայեն, և ասով անհամաձայնութեան առիթ տրուած կ'ըլլայ Պատրիարքարանի և հարսնեւորներու մէջեւ։ Իրաւ է թէ Թաղ. Խորհուրդները իրենց տուած այս թիւր վկայութիւններէն, տաներէցներու նման նիւթապէս օգտուելու առիթ մը չեն ունենար, սակայն և այնպէս Պատրիարքարանի մտուկին զրկանք տեղի կ'ուտան։ Փեսացուներ կան՝ որոնք, իրենց նշանախօսութեան ծանուցագիրը և կամ խաչագին վկայականը առած պահուն տուգիւ նիւթապէս 25նոց կամ աւելի պակաս խաչագին վճարելու կարող են, բայց երբ կնքուելիք ամուսնութեան նիւթական (դրամօժիտի) պայմանները նկատողութեան առնուին, այն ատեն պիտի խոստովանինք թէ, արդարեւ պակաս խաչագին առնուած է և Պատրիարքարանի Մտուկին զրկանք մը եղած։ Եւ սակայն անկեղծ ըլլալու համար ըսենք թէ, ինչպէս տաներէցները, նոյնպէս Թաղ. Խորհուրդները շատ անգամ կ'անգիտանան կնքուելիք ամուսնութեանց միջեւ տեղի ունեցած (դրամօժիտի) պայմաններուն, և կը վկայեն այնպէս, ինչպէս որ գիտեն։ Ուրեմն, փեսացուներուն պարտքն է, ատանկ ամուսնութեան նման նուիրական և ուրախաւիթ պարագայի մը, առանց ոեւէ չուկայիկ հաշիւներու, իրենց արժանապատուութեան համապատասխան կարգադրութիւն մը ընել և անով չի զրկել կարգ մը պաշտօնեաներ, որոնց հասոյթի գլխաւոր միջոցն՝ էրէն մէկն է, նպաստաւորութեանց և կամ հարսնախօսութեանց առթիւ տրուած նուէրները։

ԴԱՍԱՍՏԱՆԱԿԱՆ Խորհուրդը երէկ Պատրիարքարանի մէջ իր նիստ կազմեց, ի ներկայութեան կրօն. և աշխարհական անդամներուն և զրաղեցաւ տասնէ աւելի ամուսնական խնդիրներու նախաքննութեամբ և մէկ քանիներու նկատմամբ ինչ ինչ տնօրինութեամբ։

ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ Առաջնորդ Տ. Թորգոմ Ծ. Վրդ. Գուշակեան, Զորեքշաբթի իրիկուն ողջմբ Սամսոն հասած ըլլալը, Պատրիարքարան հաղորդած է հեռագրով։

ԷՅՈՒՊ Ս. Եղիա և Ս. Աստուածածին եկեղեցիներու Թաղ. Խորհուրդները, Պատրիարքարանի հրահանգով վերակազմուած ըլլալով, նոյն Թաղ. Խորհուրդները իրենց Դիւանի ընտրութիւնները կատարած և արդիւնքը հաղորդած են Պատրիարքարան։

ՂԱՐԶԱԿԱՆ ժողովներէն կրօն. ժողովը՝ յառաջիկայ Դշ., Խառն ժողովը՝ Դշ., Տնտեսական Խորհուրդը՝ Եշ., և Դատաստանական և Ուսումնական Խորհուրդները՝ Ուր. օր նիստ պիտի գումարեն իսկ յաջորդ շաբթունէ սկսեալ նոյն ժողովները յառաջիկայ տօներու առթիւ մինչեւ Ութերկնք դադար պիտի ընեն։

ՄԱՒՐԻ ԳԻՒՂԻ ժողովրդեան խնդրանաց համաձայն, Մայր եկեղեցւոյ 60 հոգիէ բաղկացեալ դպրաց դասը, առաջնորդութեամբ երաժշտապետ Գ. էֆ. Մէհտէրեանի, վաղն առաւօտ գիւղին Ս. Աստուածածին եկեղեցիին մէջ եկմալեան եռաձայնը պիտի երգէ։

ՍՂԵՐԻ Առաջ. տեղապահ Տ. Կորիւն Վրդ.ի նկատմամբ Պատրիարքարան հասած պաշտօնական և անպաշտօն զանգատագրերը վերջ ու վախճան չունին։ Գանգատողները Տ. Կորիւն Վրդ.ի կարգ մը անհաճոյ ընթացքները պարզելով անոր հեռացումը կը խնդրեն։

ՈՒՐՖԱՅԷՆ Պատրիարքարան ղրկուած է նոր հանրագիր մըն ալ, որով իրենց տաներկու տարուան առաջնորդն Տ. Անտիպա Վրդ.ի բարւոք պաշտօնավարութիւնը յայտնելով, անոր կրկին Ուրֆա զրկելիք կը խնդրեն։

ԱԼ. ՇԵՂԻՐՏԻ քահանաներէն Տ. Յովսէփ քհ. Տր. Մոմոսեան, իր նիւթական վիճակին անձկութիւնը մէջ բերելով խնդրած է, որպէս զի արտօնութիւն տրուի իրեն երթալ Տրապիզոն և հոն պաշտօնավարել։

ԽՆՈՒՍԻ գաւառին կրօն. և քաղաքական ժողովները, վիճակին եկեղեցական և կրթական գործերուն անկերպարանութիւնը և կարգ մը եկեղեցական պէտքերէ զրկուած ըլլալը Պատրիարքարան յայտագրելով, կը խնդրեն որպէս զի իրենց հոգեւոր ցաւերուն դարման մը տանելու կարող և գործունեայ առաջնորդ մը ղրկուի։

ՍԻՒԼԷՆԻ, Հազրոյի և Պըչէրի Թաղ. Խորհուրդները հաւաքական գիր մը ղրկելով Պատրիարքարան՝ կը խնդրեն որ Ցարդընի Առաջ. Փոխանորդ Տ. Մարկոս Վրդ. իրենց վիճակին առաջնորդ ընտրուի և իր ձեռքը ունենայ կայս. պէրատիր որպէս զի այդ պաշտօնով և ատիճանով կարենայ օգտակար կերպով իր պաշտօնը ի գործ դնել։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ վաղը Զիլինկիրեան եռաձայն պատարագը պիտի երգուի դպրաց դասին կողմէ։

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ օր Մայր եկեղեցւոյ մէջ ժամը 7ին տեղի պիտի ունենայ պսակադրութեան հանդէսը Մկրտիչ էֆ. Պօնուգճեանի, Օր. Վիքթորիա Դավաֆեանի հետ և չնորհաւորութիւնք պիտի ընդունուին եկեղեցւոյ խորհրդարանին մէջ։

ԱԶԴ.— Ցառաջիկայ կիրակի, 15 Դեկտեմբեր, Սրբոյն Յակոբայ օքանչելագործ հայր սպետին անուան կառուցեալ Ս. Եկեղեցւոյս տօնախմբութիւնն ըլլալով, այս առթիւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ, և իր հոգեշունչ քարոզութեամբ հոգեւորապէս պիտի մխիթարէ բարեպաշտ ժողովուրդը, և առ այս ըստ վաղեմի սովորութեան, մատաղ օրհնուելով՝ պիտի բաշխուի բարեպաշտ ժողովրդեան և չքաւոր ու տնանկ աղքատաց։

Զայս կը ծանուցանենք ի գիտութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ

Ատենադպիր Ատենապետ
Մ. ՊԷՅՈՒԶԼԵԱՆ ԱՐԹԱՔԻՒ ՍԱՐԱՖԵԱՆ

Գասբէ-Փաշա, 13 Դեկտ. 1907

*** Ցառաջիկայ կիրակի, 16 Դեկտ. Տօն Ս. Յակոբայ, Ս. Գէորգ եկեղեցւոյս մէջ Պատրիարքական Փոխանորդ Գեր. Տ. Գաբրիէլ Ս. եպս. Ճէվահիրճեան, ի հանգիստ հոգւոյ բարեհիշատակ ծնողաց Ս. Եկեղեցւոյս բարերար Յովհաննէս և Միքայէլ էֆէնտիներու, և Ալթը-Մէրմէրի Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ մէջ՝ Հոգ. Տ. Կարապետ վրդ. Մկրտիչեան Ս. Եկեղեցւոյն հիմնադիր-բարերար Բարսեղ էֆ. Իսթամպոլլեանի առաքինազարդ ծնողաց հոգւոյ ի հանգիստ յատկապէս Ս. Պատարագ պիտի մատուցանեն և միանգամայն յատուկ պաշտօն պիտի կատարուի։

Զայս ի գիտութիւն կը ծանուցանենք բարեպաշտ ժողովրդեան։

Դիւան Թաղ. Խորհ. Միացեալ Թաղերց

Ատենադպիր Ատենապետ
Դ. ՃԻՎԱՆԵԱՆ Յ. ԿԷՌԻԿԵԱՆ

Սամաթիա, 13 Դեկտ. 1907

ԱԶԳ. ՀԻԻԱՆԴԱՆՈՑ.— Ի գիտութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան Հոգաբարձութիւնս կը ծանուցանէ թէ յառաջիկայ կիրակի 16 դեկտեմբեր Հաստատութեանս հոգեւոր հովիւ Գեր. Տ. Վարդան վարդապետ հոգեհանգստեան պաշտօն և Պատարագ պիտի մատուցանէ ի հանգիստ հոգւոյ բարեհիշատակ Յակոբ էֆ. Գարամանեանի, նորա անուան սարեդարձին առթիւ։

ՍՏԱՅԱՆԻ ծանօթ գրագէտ Յ. Գ. Մրմրեանի նոր աշխատասիրութիւնը Տաճեաբնեռդ դար եւ Պուսացի Յովհ. Տիրոյենց։ Մեծ աշխատութիւն մը ուր կը պատկերացուին 14րդ դարու մատուռական կեանքը, մանրագրերով ճոխացած, և ուր կ'ուսումնասիրուի Տէրոյենցի պէս կարեւոր դէմքի մը կեանքը։ Հրատարակիչն է Զարդարեան գրատունը։ 250է աւելի էջերով մեծադիր հատոր մը, Տէրոյենցի կենդանագիրով և ձեռագիրով։ Դինն է 12½ ղրուշ։

ՍՏԱՅԱՆԻ ձիհան գրատան նոր հրատարակած պատի օրացոյցը՝ Թաղիվի Շեն ա անուամբ։ Կը բովանդակէ տաք կերէն, հայերէն և ֆրանսերէն օրական ծանօթութիւններ։ Տպուած է մաքուր թուղթի վրայ և կը ծախուի 100 փարայի։

Տեարք Մելիք և Կրօն Արդարեան, Տէր և Տիկին Ս. Ճիզմէճեան և զաւակունք, Կարապետ Ճիզմէճեան որդիք (ի Գահիրէ), Տէր և Տիկին Ն. Ճիզմէճեան և զաւակունք, Այրի Տիկին Աղաւնի Փափազեան և զաւակունք (ի Գահիրէ), Տէր և Տիկին Մ. Ճիզմէճեան, Օր. Տիրուհի Ճիզմէճեան, Տիար Միհրան Ճիզմէճեան, Տէր և Տիկին Գ. Բարսեղեան, Տէր և Տիկին Խ. Էմրէյեան (ի Գահիրէ), Տիար Յակոբ Արդարեան և ամբողջ Արդարեան ու Ճիզմէճեան ընտանիքները ցաւօք սրտի կը ծանուցանեն մահը, իրենց մօր, քրոջ և ազգականին՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿ. ՊԱՅԾԱՌ ԱՐԴԱՐԵԱՆԻ

որ կնքեց իր մահկանացուն երէկ Մաքրիգիւղի իր բնակարանին մէջ։

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի վաղը, կիրակի, 16 Դեկտ. ժամը 9ին (Ը. Թ.) Մաքրիգիւղի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն մէջ, ուր արդէն փոխադրուած է հանգուցեալին մարմինը։

Մահազդ չընդունողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել։

Սիրբէֆէին կառախումբը կը մեկնի ժամը 1.4ին (Ը. Թ.) կամ 8.15 (Ը. Թ.)։

ՀԱՐՍՆԵՔՔ

Յառաջիկայ երկուշաբթի 17 Դեկտ. Բերայի Ս. Յարութիւն եկեղեցիին մէջ ժամը 8½ին տեղի պիտի ունենայ Սիմոն էֆ. Դ. Թօքաթեանի Օր. Վիքթորեայ Աֆէմեանի հետ պսակադրութեան հանդէսը։

Ընդունելու թիւնները՝ Սրլանտիսի սրահին մէջ։

ԲՈՂՈՔԱԿԱՆ ԲԵՄ

Վաղը պիտի քարոզեն։—

Բերայի մէջ ժամը 5.45ին Բրօֆ. Ց. Հ. Ճէհիզեան։

Կէտիկ-Բաշայի Ամերիկեան Վարժարանին մէջ ժամը 5.15ին Պատ. Կ. Ց. Քերոբեան։

Սկիւտարի մէջ ժամը 5ին Վեր. Ա. Պ. Շմաւոնեան։

Պայսը-Հաուսի մէջ ժամը 5.45ին Վեր. Ց. Դ. Գրիգորեան։

Խասգիւղի մէջ ժամը 8ին Վեր. Ս. Ց. Զորիկեան։

*** Երեսն. Բրիստ. Ընկերակցութեան աղօթաժողովը.— Գումգաբուի Բէսթին մէջ ժամը 9.30ին։

Սկիւտարի մատուռին մէջ, ժամը 8.30ին։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

27 Դեկտեմբեր 1907

Ֆրանսական 3%	95.20
Օսմանեան Միացեալ բաց.	—.—
» » գոց.	93 80
Երկաթուղի	170.—
Պանք Օթթօման	688.—
Պալիս Գարա Այարն	434.—
Թրանսվալ	46.—
Ռիօ Թինթօ	1650.—

ՍԵԼԱՄԼԸԳ ՐԷՍՄԸ ԱԼԻՍԻ

Տիւնքի ճուսամ կիւնիւ Սէլամլըգ բէսմը ալիսի Համիտիէ ճամիի չէրիֆինէ իճրա պույրուլմուշ տրը։

ԹԷՊԼԻՂԱԹԸ ՐԷՍՄԻՅԷ

Տիւնքի ճուսամ կիւնիւ Սէլամլըգ բէսմը ալիսինտէն սօնրա չայան պույրուլան միւսասատէի Սէնիէյի ձէնապը Բատիշահի իւզէրինէ Ֆրանսա սէֆիրը քէպիրի էսալէթլու Մ. Գոնսթանս վէ Իթալիա սէֆիրը քէպիրի էսալէթլու մարքի Էմբէրիալի վէ Աւսթրիա վէ Մաճարիսթան սէֆիրը քէպիրի էսալէթլու մարքի Բալավիչինի հազարաթը սուրէթը զայրը բէսմիյէտ հուզուրը Շեվքէթմէվֆուրը հաղրէթը Թաճտարիտ չէրէֆ միւսուլէ նահի օլմուշլար տրը։

ՆԵՐՔԻՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Իւլայի Բ. ատիճան տրուեցաւ Էրզրումի Նահանգին կեդրոնական ընդհ. դատախազի օգնական Թէվֆիգ պէյի, Միւթէմպիղ մէքթուպճիի օգնական Պէքիր պէյի և Սանիէ՝ Բ. հարցաքննիչ Արսլան էֆ.ի ու ոստիկանութեան Տնօրէն Ճէլալ պէյի։

** Մրրիվայութեան ատիճան՝ բժշկական կայս. վարժարանին ախտաբանութեան և կիւլխանէի հիւանդանոցին ներքին ախտաբանութեան ուսուցիչ գնդապետ Սիւլէյման Նաման պէյի։

ՊԱՏՈՒԱՆՆԱՆ.— Երրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Էրզրումի Նահանգին ոստիկանութեան Տնօրէն Ճէլալ պէյի։

ԹԷՄԷԹԻԻ ՏՈՒՐԲԻՆ մասին նոր կանոնագիր մը պատրաստուեցաւ որ վաւերացուեցաւ Կայս. Իրատէով։ Այս կանոնագիրը գործադրուիլ պիտի սկսի առաջիկայ մարտ 1/14էն։

ՊԱՐՍԻՑ ԸՆԴՀ. ՀԻՒՊԱՏՈՍՈՒԹԻՒՆԸ.— Գահիրէի Պարսիկ ընդհ. հիւպատոս Միրզա Ալի Ասկար Խան, նոյն պաշտօնով Պոլիս փոխադրուեցաւ։ Գահիրէի ընդհ. հիւպատոսութիւնը առժամաբար պիտի վարէ Աղեքսանդրիոյ հիւպատոս Միհրան Խան։

** Պարսից դեսպան Միրզա Ռիզա Խան, առաջին թարգման Յովհաննէս Խան, երկրորդ քարտուղար Սատրք Խան, դեսպանատան պաշտօնեաներէն Հապիպուլլահ Խան և Ճիտէի ընդհանուր հիւպատոս Պաքիր Խան Գահիրէ ժամանեցին։

ԳԵՐՄԱՆ Կայսրը Բրուսիական Թագ պատուանշանին մեծ խաչը նուիրեց Ա. Նաստոլուի երկաթուղիին ընդհ. Տնօրէն Մ. Հիկնէնի, և Խարտրդականի Գրդ ատիճան չնորհեց Պոլսոյ գերման դեսպանատան Բ. թարգման տոքթ. Բաուէլի։

ՏԷՖԹԷՐԽԱՆԷԻ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ.— Զեռնհաս պաշտօնարանը տեղեկանալով որ գաւառներէ մէկ քանիին մէջ տակաւին չէ սկսած գործադրուիլ Տէֆթէրխանէի գործառնութեանց վերաբերեալ նոր կանոնագիրը, ծանոյց նոյն վերատեսչութեան այդ մասին հարկ եղած ղեկոյցը ընել պատկանեալ պաշտօնեաներուն։

*** Զեռնհաս պաշտօնարանը, վերոգրեալ կանոնագրին տարածութեանց հաճաձայն, ծանոյց ներքին գործոց նախարարութեան թէ առուծախի «Թագրիր»ի գործողութիւնները գաւառներու մէջ քաղաքային պաշտօնեաներէ կազմուած յանձնաժողովներու միջոցաւ կատարուին։ Նաև Իտարէի ժողովներն ալ հարկ եղած քննութիւնը կատարեն։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ սպառազինութեանց վերատեսուչ Հաճի Աբիֆ փաշա, որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, բոլորովին ապաքինած ըլլալով, Կայս. Պալատ գնաց և հիւանդութեանը միջոցին ցոյց տրուած Կայս. հոգածութեան համար երախտագիտութիւն մատոյց։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ վերատեսուչ Բաֆի փաշա, առջի օրը, մաքսատունները այցելելով, բոլոր պաշտօնեաներուն պատուիրեց որ իրենց պարտականութիւնները ուշադրութեամբ կատարեն։

ՄԻՒԶԻԻՐԻՍ ՓԱՇԱ.— Էտուարտ թագաւորը, Լոնտոնի օսմ. դեսպան Միւզիւրիս փաշայի մահուան լուրը առնելուն պէս, արքունեաց արարողապետը ղրկելով օսմ. դեսպանատունը ցաւակցութիւնը յայտնել տուեր է Միւզիւրիս փաշայի տիկնոջը։ Ալեքսանտրա թագուհին, Կլլէսպ իշխանը ու իշխանուհին, թագաւորին եղբայրը՝ Քոնոթի դուքսը և նախարարապետ Սըր Հէնրի Քէմբպէլ Պէնըրմէն մասնաւոր պաշտօնեաներ ղրկելով օսմ. դեսպանատունը, ցաւակցութիւն յայտնել տուեր են։ Արտաքին գործոց նախարար Սըր Էտուարտ Կրէյ, խորհրդական Սըր Հարտինճ, օտար դեսպանները և բարձրաստիճան պաշտօնատարներ անձամբ օսմ. դեսպանատունը երթալով ցաւակցութիւն յայտներ են։

ՈՍԿԵՂՋԻՐԻ ՇՈՒԵՆԱՒԵՐԸ.— Իզատ հետեւեալը կը գրէ.— «Գրած էինք թէ Ոսկեղջիւրի չոգենաւերը այն ատիճան հլնցած են որ այլ եւս չեն կրնար երթեւեկել։ Զեռնհաս պաշտօնարանը նկատի առնելով այս կարեւոր խնդիրը, թէբսանէի պաշտօնեաներէն և Շիրքէթի Խայրիէի չոգենաւերուն մեքենաներու քննիչ գնդապետ Պէհաէտտին պէյի նախագահութեամբ կազմուած յանձնաժողովի մը միջոցաւ զատ զատ քննել տուաւ այդ չոգենաւերը։ Պէհաէտտին պէյ մէկ քանի օրէն իր պարտաստելիք տեղեկագիրը պիտի մատուցանէ ծովային նախարարութեան։

ՆԵՒ ՃԱՄԻԻ ԲԱԿԸ.— Քաղաքապետ Բէչիտ փաշա որոշեց որ Պոլսոյ Նեի Ճամիին առջեւի չաքարավաճառի խանութը և չրջակայ խանութներէն կազմուած կղզեակը վերցուին, որպէս զի այդ մզկիթին ճարտարապետական գեղեցկութիւնները երեւան ելլեն։ Վերոգրեալ խանութները Պեսութեան կողմէ գնուելու մասին հարկ եղած գործողութեանց ձեռնարկուած է։

ԳԱՍԹԷՄՈՒՆԻի կուսակալութիւնը գրեց Բ. Դրան որ նոյն նահանգին մէջ ալ գործադրուի տասանորդը արտի վրայէն որոշ քանակութեամբ մը գանձելու դրութիւնը։ Այդ խնդիրը յանձնուեցաւ ձեռնհաս պաշտօնարանին։

ԻՆԷՆԱՆԱՐԻ ԿԱՌՔ.— Բրէվէզայի և Եանեայի միջեւ ուղեւորի և վաճառքի փոխադրութեան համար ինքնաշարժ կառք բանեցնելու նպատակով օսմ. ընկերութիւն մը պիտի կազմուի դրամատէրերէ բաղկացած։ Այդ խնդրոյն վերաբերեալ գրութիւնները Նիքոլա Թասիրամոս էֆ.ի կողմէ մատուցուած են առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան։

ՄԱՀ.— Տպագրական Տեսչութեան Տնօրէնի օգնականներէն Բէչատ պէյի մօրաքոյրը՝ Սապիհա հանըմ, որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, մեռաւ։ Յուղարկաւորութիւնը առջի օր կատարուելով մարմինը ամփոփուեցաւ Եէնիգարուի Մէվլևխանէին պարտէզին մէջ։ Մեր ցաւակցութիւնները կը յայտնենք Բէչատ պէյի։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ 3% ՑԱՐԵԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ՏՈՒՐԲԻՆ՝ Սելանիկի նահանգին վաճառականութեան համար ունեցած օգտակարութեանց մասին խօսելով Սելանիկի Թերթ մը, կը յիշէ նաև բամբակեայ մանածի վաճառականութեան՝ այդ տուրքէն տեսած չահերը։ Թուրքիոյ մէջ մանարաններու հաստատուելէն առաջ, տեղական պէտքին համար մանածները Իտալիայէն, Անգլիայէն և Հնդկաստանէն կը ներածուէին։ Բայց այն ատենին որ բամբակի մշակումը սկսած էր Թուրքիոյ մէջ, ընական էր մանարաններու ալ հաստատումը։ Սելանիկի գործարաններու արտադրութիւնները մասամբ Բուլկարիա և մասամբ Պուլկարիա, Պոլսոյ գործարանին արտադրութիւնները՝ Անատոլուի նահանգներն և Պուլկարիա, Իզմիրի, Առանայի և Մերսինի գործարանները՝ Սուրիա, Միտիլլիի գործարանները՝ Պուլկարիա կը ղրկուին։ Օտար երկիրներէ ևս մանած կը ժամանէր և տեղականներուն հետ կը մրցէր։ Բայց մաքսատուրքին վրայ 3% աւելցուելէ ի վեր՝ Իտալիայէն և Անգլիայէն սկսած է այլևս մանած չժամանել։ Այժմ միայն Հնդկաստանէն մանած կուգայ. ատոր ալ պատճառը այդ երկրին մէջ բամբակը շատ առատ և բանուորի օրականին չատ պզտիկ ըլլալն է։ Այժմ սովորական բամբակէ լաթի գործարան ևս կարելի է հաստատել։ Այս լաթերէն ամէն տարի հարիւր հազարաւոր ոսկիի ապրանք կը ներածուի օտար երկիրներ։ Այս գործարանը ամէն պարագայի մէջ իր արտադրութիւններով կրնայ մրցիլ օտար արտադրութեանց հետ։

ՀՈՂԱԿԱՆ ԲԵՐԲԵՐԸ այս տարի կարգ մը գաւառներու մէջ կէսուակէս պակաս եղած ըլլալով, անասնոց տէրերը չեն կրնար կեր հայթայթել անոնց, և իրենց անասուններնը ձեռքէ կը հանեն։ Զեռնհաս պաշտօնատունը նկատողութեան առնելով այս պարագան, որոշեց որ օգուտ քաղուի անտառաց ծառերու տերևներէն։ Այսպէս անասնաբուժական և երկրագործական պաշտօնէից մշտական հսկողութեան տակ կաղնիներու և նշդարիներու (գարա ագաճ) քովրնտի տերևները պիտի փրցուին, առանց ծառերու արմատներուն և կամ կատարներուն դպչելու, և առանց տեղի տալու որ այդ տերևները չորնան կամ փտին, ձմրան մէջ դիմանալու համար պիտի պահուին խրամներու և փոսերու մէջ, որոնք պիտի ծածկուին հողով։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ նահանգէն դէպի օտար երկիր թեփի արտածման համար դրուած արգելքը վերցուեցաւ։

ԱՄԵՆԱՀՆԱՏԻՐ կերպով քօլա ընել տալու համար ձեր չայիկները, թեւնոցներն ու վզնոցները, դիմեցէք Իւսկիւտարը Արապա ճամտէսի 60 թիւ խանութը. ուշադրութիւն 60 թիւին։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺի զօրաւոր ցնցում մը զգացուեցաւ վերջին օրերս Միտիլլիի մէջ և բաւական վախ պատճառած է ժողովուրդին։

ՀՐԴԵՀ.— Երէկ ժամը 7ին միջոցները, Ցամիհ Դալիփաքի Զէշմէ փողոցին մէջ վայտաչէն տունէ մը հրդեհ ծագելով ամբողջապէս և իր քովի տունն ալ մասամբ մը այրեցան։

ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ.—Առջի գիշեր Էտիրնէ Գաբուի կողմը Բիզա անուն չարագործ մը Նիքօլի անուն անձի մը վրայ յարձակեցաւ և վրան գտնուած գրամը չորթելով փախած պահուն ձերբակալուեցաւ։

ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՐԿԱԾՆԵՐ.— Անգլիական Կրհնsօն Հալ չոգենաւը որ արմտիք բեռցած Սուլինայէն ճամբայ ելած էր, դեռ Պոլիս չէ ժամանած 23 օրէ ի վեր։ Կը վախցուի որ ընկղմած ըլլայ փոթորիկէն, Բարիւղ բեռցած Ուսմի ռուս առագաստանաւը որ Պաթումէն կուգար, նաւաթիգի մը կապուած փոթորիկի բռնուեցաւ։ Նաւաթիգը զայն թողուց։ Սամսունէն կը գրեն թէ այս առագաստանաւը հոն ժամանած է քայքայուած վիճակի մէջ։ Անթօնիոս անուն ուրիշ առագաստանաւ մըն ալ որ նոյնպէս Պաթումէն կուգար, փոթորիկին պատճառաւ իր բեռցած քարիւղին մէկ մասը ծով թափեց, և առջի օր Պոլիս ժամանեց խեղճ վիճակի մէջ։ Պոլսէն մեկնող Զիկմալա անուն առագաստանաւը ընկղմեցաւ Սինօպի մօտ, իսկ նաւաստիները երկու օր երկու գիշեր մակոյկով մը մաքառելէ ետք, կրցան ցամաք ելլել։ Բէնէնտէրի եղերքը սպունգ որսացող հելլէն մակոյկներ ընկղմեցան և երկու հոգի խեղդուեցան։

ԱՄՈՒՍՆԱԼՈՒԹՄԱՆ ԴԱՏ ՄԸ.— Հռոմի մէջ իշխանուհի Էլէօնառա Մելքոն (ազգի Սիմէնս), ամուսնալուծութեան դատ բացած էր իր ամուսնոյն՝ Մելքոն Խանի դէմ։ Դատավարութեան միջոցին այս վերջինը պնդեց թէ ինք Պարսկաստանցի ըլլալով, իտալական դատական իշխանութիւնն իրաւասութիւն չունէր իշխանուհին կողմէ պահանջուած ամուսնալուծութեան վճիռն արձակելու։ Բայց դատարանը ձեռնհաս հռչակեց ինքզինքը, և իրաւունք տուաւ իշխանուհիին, արտօնելով որ բաժնուած ապրի իր ամուսնէն։ Իշխանուհիին փաստաբանն էր Մ. Կէէեօռակի։

ԽԱՉԱԴՈՂՆԵՐ.— Մեծ Կղզիի Այ-Տիմիդրի եկեղեցիին մնուկը կոտրելու և դրամները չորթելու նպատակով մէկ քանի գողեր ցորկուընէ կը պահուին նոյն եկեղեցիին մէջ։ Սակայն կրօնականներէն մէկը գիշերուան ժամը 1ին կանթեղները վառելու համար եկեղեցին մտած պահուն կը տեսնէ գողերը, որոնք իրենց ունեցած գործիքներով ուրիշ երկաթ դուռ մը կը կոտրեն ու կը փախին։ Ոստիկանութիւնը խուզարկութեան ձեռնարկեց։

ԱՐԺԷՔԱՒՈՐ ՆԱՄԱԿՆԵՐՈՒ ԵՒ ՔՈԼԻ-ԲՈՍԹԱՆԵՐՈՒ

ՆՈՐ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ

ՔՈԼԻ-ԲՈՍԹԱԼՆԵՐԸ

Յօդ. 20.— Երբ քննութեան պէտք ունի քոլի-բոսթալ մը պակաս ըլլայ և կամ վարչութեան համար մասի հատուցում պատճառող անկանոնութիւն մը կամ աւրուած բան մը տեսնուի, ընդունող նամակատունը այդ մասին կրկին օրինակ տեղեկագիր մը կը պատրաստէ. ատոնց մէկ օրինակը ղրկող նամակատան կը ղրկէ և միւսն ալ տարակուսելի քոլի-բոսթալին հետ տեղական Իտարէի ժողովներուն, հոն կը բացուի ու կը քննուի և հաստատուած իրողութեան ու պարտաւորութեանը մասին գրուելիք տեղեկագրով ընդհանուր Տնօրէնին միջոցաւ կը ղրկուի հեռագրական ու թղթատարական վերատեսչութեան։ Կ. Պոլսոյ մէջ այդ գործողութիւնը կը կատարուի նոյն վերատեսչութեան վարչական Խորհուրդին կողմէ։

Յօդ. 21.— Քոլի-բոսթալները ընդունող նամակատան ժամանումներու մասնաւոր տումարին մէջ կ'արձանագրուին. ատոնք երբ յանձնուին, առաքման թուղթը և նոյն տումարը ստորագրել և կնքել կը տրուին քոլի-բոսթալը ընդունող անձին։

Յօդ. 22.— Երբ քոլի-բոսթալները ժամանեն, պաշտօնեան զեկուցագիր մը պատրաստելով ձրիաբար կը ղրկէ այն անձին որուն ուղղուած է։ Այդ անձը երբ նամակատուն դիմէ, առաքման թուղթը անոր ստորագրել կամ կնքել տալէ ետքը, քոլի-բոսթալը կը յանձնուի անոր։ Այն ատ մերը որոնք նամակատան ծանօթ չեն, պարտաւոր են իրենց Օսմանիէ Թէղդիրէսին և համազիւ ուրիշ գրութիւն մը ցոյց տալով և կամ ծանօթ անձի մը գրաւոր վկայութեամբը իրենց իսկութիւնը հաստատել։ Գրաւոր վաւերացումը կարելի է նշանակել առաքման թուղթին վրայ. եթէ քոլի-բոսթալը ստանալիք անձը ցամաքային ու ծովային զինուոր, ոստիկանական զինուոր և կամ քաղաքային ու զինուորական վարժարանի ուսանող է, պէտք է իր ստորագրութիւնը կամ կնիքը վաւերացնող գրութիւն մը ցոյց տայ՝ կնքուած իր սպային և կամ վարժարանին Տնօրէնին կողմէ։ Քոլի-բոսթալները ըստ օրինի կնիքի և ստորագրութեան փոխարէն հասցէն յանձնուելէ ետքը, նամակատունները բնաւ պատասխանատուութիւն մը չեն ստանձներ. միայն թէ ընդունող անձը ստորագրութիւնը ու կնիքը քննելէ յետոյ եթէ ուզէ, նամակատան պաշտօնեաներէն կազմուած մարմնոյ մը առջև քոլի-բոսթալը բացուելով արդիւնքին համար տեղեկագիր մը կը պատրաստուի։

Յօդ. 23.— Քոլի-բոսթալ ղրկողները, կնքուած կամ ստորագրուած թուղթ մը տալով, կրնան զայնս ետ առնել և կամ հասցէները փոխել։ Այդ իրողութիւնը, ղրկողին փափաքին համաձայն, թղթատարով և կամ հեռագրով կը հաղորդուի ընդունելիք նամակատան. ատոր համար հարկ է յանձնուիլ իրմուխապէրը ցոյց տալով հանդերձ ի հարկին իր իսկութիւնը հաստատել։ Այդ զեկոյցին համար ղրկուելիք նամակին կամ հեռագրին վարձքը և վերադարձին ծախքը առաքողին կը պատկանի։ Քոլի-բոսթալը ստորագրել կամ կընքել կը տրուի ղրկողին և անոր քով գտնուած իրմուխապէրը ետ առնուելէ ետքը քոլի-բոսթալը կը վերադարձուի։

Յօդ. 24.— Ընդունելիք անձը երբ իր բնակավայրը փոխած ըլլայ և գացած տեղը քոլի-բոսթալի գործողութիւն կատարող վայր մը ըլլայ, և հոն ղրկուիլը ուզէ, հոն կը ղրկուին նոր ծախքերը իրեն պատկանելու պայմանով։

Յօդ. 25.— Տէրը չգտնուելուն հետեւանքով նամակատունը մնացած քոլի-բոսթալները ղրկուած տեղը երբ վերադարձուի, առաքման միջոցին առնուած վարձքը կրկին անգամ կը գանձուի ղրկողէն։

Յօդ. 26.— Որ և է պատճառով տիրոջը չյանձնուած արժէքաւոր և անարժէք քոլի-բոսթալներու մասին ղրկողին տեղեկութիւն տրուելու համար, ընդունող նամակատունը խնդիրը կը հաղորդէ ղրկող նամակատան։ Եթէ ղրկողը չգտնուի և կամ մինչև երկու ամիս պատասխան մը չտայ. ղրկող նամակատունը տեղեկութիւն պիտի տայ ընդունող նամակատան։ Քոլի-բոսթալները, ղրկողին կամ ընդունողին սպասելով, երկու ամիս ևս կը պահուի ընդունող նամակատան մէջ։ Թէ՛ Կ. Պոլսոյ և թէ գաւառներու նամակատանց դուռներուն վրայ այդ պարագան պիտի ծանուցուի աղդով մը։ Այդ պայմանաժամը անցընելէ ետքը, արժեքաւոր քոլի-բոսթալները հեռագրական ու թղթատարական վերատեսչութեան կը ղրկուին, ուր վարչական Խորհուրդին մէջ բացուելով, եթէ պարունակութիւնը դրամ է, կը համրուին և եթէ դրամէ զատ բան մը է, կը վաճառուի ոչ դրամի կը վերածուի և, նոյն Խորհուրդին կողմէ պատրաստուելիք տեղեկագրի մը վրայ, արկղին համար իբրեւ արտասովոր հասոյթ կ'արձանագրուի։ Անարժէք քոլի-բոսթալները պիտի վերադարձուին, որոնք ղրկող նամակատանց գտնուած տեղերու Իտարէի ժողովին մէջ կը բացուին և պարունակութիւնը, արժէքաւոր քոլի-բոսթալներու նման, արտասովոր հասոյթ կ'արձանագրուի։ Եթէ քոլի-բոսթալներու յանձնումի թուականէն մինչև երկու տարի տէրերը երեւան ելլեն, քննութիւն կը կատարուի, և եթէ պարունակութիւնը դրամ է, նոյնութեամբ կը վերադարձուի, և եթէ վաճառուած է, փոխարժէքը կը վերադարձուի, Այդ պայմանաժամը անցնելէ ետքը տէրերը որ և է պահանջում ընելու իրաւունք չունին։

Յօդ. 27.— Եթէ քոլի-բոսթալ մը, առանց որ և է հարկեցուցիչ պատճառի, բոլորովին կորսուի, կամ վնասուի և կամ գողցուի, անոր արժէքը կը վճարուի ղրկողին և կամ ղրկողին պահանջումով անոր որուն ուղղուած էր։ Եթէ վնասը կամ կորուստը մասնակի է, իսկական արժէքին համեմատութեամբ հատուցում մը կ'ըլլայ։ Միայն թէ այդ վնասը ղրկողին սխալէն կամ անփոյթութենէն և կամ առաջնային քնութեան հանգամանքէն առաջ եկած ըլլալու չէ. Նաև հատուցումն ալ անարժէք քոլի-բոսթալներու համար մէկ օսմ. ոսկին անցնելու չէ։ Այդ հատուցումը կորուստը տուողներէն և անպատճառ տրուելիք ազերագրին թուականէն ինքնաստնրմէկ օրէն կը կատարուի։ Եթէ վնասը ու կորուստը հարկեցուցիչ պատճառի մը արդիւնք ըլլայ և չանգգգուղներուն մէջև եթէ անհամաձայնութիւն ծագի, հաստատմանց կատարումը կը յետաձգուի մինչև վճռին արձակումը։ Այդ մասին խնդրանքները քոլի-բոսթալին յանձնուելէն մինչև մէկ տարի պէտք է տեղի ունենան. անկէ ետքը եղած դիմումները ապարդիւն պիտի մնան։

Յօդ. 28.— Այն տեղերու համար, ուր ժամտա բոսթի գործառնութիւն կը կատարուի, ղրկողին կողմէ առաքման թուղթին ու քոլի-բոսթալին վրայ նշանակուած փոխարժէքին ստացուելէն ետքը, ընդունողին յանձնուելու և այդ փոխարժէքը մանտա բոսթի դրութեամբ առաքողին ղրկելու համար, արժեքաւոր կամ անարժէք քոլի-բոսթալ կը ղրկուի։

Յօդ. 29.— Թղթատարական ներքին կանոնագրին դրամական աւանդի և արժեքաւոր առարկաներու փոխադրութեան վերաբերեալ յօդուածներուն յաջորդած է ներկայ կանոնագիրը։

20 Ճէմազ-իւլ-ախէր 1325
18 Յուլիս 1323

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐ. ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

(Դեկտեմ. 14 Ուրբաթ)

ՑՈՐԵՆ

Առաջին ձերմակ	օքան	51—52
Երկրորդ »	»	49—50
Խառն		48—
Զավտարը		47—
Կարծր առաջին	»	52—
Կարծր միջին	»	49—50
Կարծր խառն	»	47—48

Այսօր — ցեղական Անատոլուի ցորեն ժամանեց։

ԱԼԻՒՐ ԳՐ.

Ցեղական ջրբեռ Ա. պարկ		98—
» » Բ. »		96—97

ԹՈՒՓ

Օքան 23½ փարա

ԳԱՐԻ

Դանուբ	քիլէն	18—19½
Բուսէլի և Մերսին	»	17½—18½

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԵԴԵՐՍՊՈՒՐԳ.— 26 Դեկտ. Կայսրութեան Խորհուրդին անդամ եկեղեցականները և եպիսկոպոսները. որոշեցին որ Օրթոդոքս եկեղեցւոյ համաժողով մը գումարուի։

ՊԵՐԼԻՆ.— Նաւային դաշնակցութեան տագնապին նման խնդիր մըն ալ ծագեցաւ գաղթական ընկերութեան Պերլինի ճիւղին մէջ, որովհետև ընկերութիւնը նաւային դաշնակցութեան խնդրին մէջ այնպիսի ընթացք մը բռնած էր, որուն հակառակ էր ընկերութեան նախագահ Մէքլէնպուրկի դուքսը։

—Ֆոն Պիւլով իշխանը ներքին գործոց նախարարին պաշտօն յանձնեց՝ այցելել գերմանական զանազան Պետութեանց մայրաքաղաքները՝ պաշտպանելու փոխոխութիւնը դաշնակցային Պետութեանց մասնակցելու եղանակին՝ կայսրութեան ընդհանուր ծախքերուն։

ԼՈՆՏՈՆ.— Սըր Էտուարտ Կրէյ՝ Լիվրբուլի առեւտր. սենեակին ղեկոյց մը ուղղելով ծանոյց թէ ո՛չ մէկ տէրութիւն բողոքեց 1895ի համաձայնութեան դէմ, որով Ֆրանսա նախապատուութիւն կ'ստանայ Քանկոն գնելու, և բացարձակապէս սխալ է թէ Անգլիա կը հակառակի Քանկոյի Ֆրանսայի կողմէ գնման։

ԽՈՐԱՆՏ, (Թուրքստան).— Այսօր առտուան ժամը 3.20ին երկրաշարժի բաւական գօրաւոր ցնցում մը զգացուեցաւ, և տեւեց 10 երկվայրկեան։

ԲՈՒԻԶ.— Ծերակոյտը այսօր ընդունեց երկրագործական եկամտացոյցը։

—Հրապարակագիր և Ֆիկարօ նախկին խմբագիր Մ. Քոռնէլի մահուաւ այս առտու։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ադէտ Նպաստաւոր կը խօսի ամերիկացի օրագրողներու Ճաբոն ուղեւորելուն վրայ, աւելի ամրապնդելու երկու երկիրները միացնող կապերը։ Մ. Ադէտ կը յարէ թէ Ճաբոն Մանչուրիոյ մէջ չատ զրաված ըլլալով չի կրնար պատերազմիլ Ամերիկայի հետ։

ՎԻԵՆՆԱ.— Հունգար նախարարապետ Տօքթ. Վէքերլէի յանախ Վիեննա ուղեւորելուն պատճառը այն է թէ կ'ուզուի Պատուիրակութիւնները, յունուար 15էն զատ, ամսոն ալ գումարել 1909ի հաշուքական եկամտացոյցը սահմանելու համար։

ՊԵՐԼԻՆ.— Տնտեսական տագնապին վայ երկար ուսումնասիրութիւն մը նուիրելով՝ Ռայխսպոդի կ'ըսէ թէ ներկայ տագնապին գլխաւոր պատճառն է այն դիւրութիւնը, որով գերման պանքաները դրամ գտան Բարիզէն և Պէլժիայէն՝ 4% տոկոսով և իրենք ալ 6%—7% տոկոսով դրամ փոխ տուին ճարտարարուեստական ձեռնարկներու համար։

ԲՈՒԻԶ.— Հրապարակին ընդհանուր վիճակը ամուր է, և գիները ընդհանրապէս ամուր կը բռնուին, բայց գործառնութիւնները չատ սահմանափակ են։ Կանխիկ գործառնութիւն չի կատարուիր, և չահագէտները կը վախնան ամսոյս վերջը տեղի ունենալիք հաշուեյարդարութենէն, ուր ռիբօնները բարձր պիտի ըլլան կը կարծուի։ Լոնտոնի, Վիեննայի և Պերլինի Սակարանները փակ են։ Ֆրանսական Ռանդը ամուր է, օտար թուղթերուն ընթացքը՝ անկանոն, Սպանիական՝ տկար, ռուսական թուղթերը բարձրացան, Օսմ. թուղթերը աղէկ բռնուեցան։ Ռէնթի թուղթերը բարձրացան 3 ֆր.։ և 426ի բարձրացան։ Օսմ. Կայս. Պանք՝ 688, Ռիօ Դինդ՝ 1660։ Պալիս Գարա Այարն՝ 434։ Հանքային թուղթ գնող չկայ։ Թրանսվալ՝ 47։

—Ռուսական թուղթեր փնտռուեցան այսօր, այն լուրին վրայ թէ Պերլինի Մէնտելսոն Տան ներկայացուցիչը եկած է Բարիզ՝ Մարտին հրապարակ հանուելիք ռուսական փոխառութեան մը համար բանակցութիւն կատարելու։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ԶԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

14/27 Դեկտեմբեր 1907

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ԿՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Օ.Ո.	102.09
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	102.11½
Երէկուան էն բարձր գինը	»	102.18
» էն վար գինը	»	102.08½

ՐՈՒՄԷԼԻի ԵՐԿԱԹՈՒՂի

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	ֆր.	64.37½
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	164.37½
Երէկուան էն բարձր գինը	»	164.87½
» էն վար գինը	»	164.37½
Միտիլլիի Պանքա		5.12½
Սելանիկի »	ֆր.	135.—
Քարտաս Բրէվիլէժիէ	ֆր.	36.—
» Օրտինէա	»	29.—
Շիրքէթը Խայրիէ	Օ.Ո.	44.—
Շիրքէթը Խայրիէի Համիտիէ	Օ.Ո.	4.45
Թրամվայի բաժնեթուղթ	»	8.70
Ժիւխասանա Թրամվայ	»	4.45
» պարտատոմսեր	ֆր.	463.—
Տարքոսի Չուրի ընկ.	»	422.—
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա.Ո.	16.20
Իզմիրի քարափ	»	592.
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	Օ.Ո.	4.17½
Քարտաս Կ. Պոլսոյ	ֆր.	427.—
Թրանսվալ		45.50

ՕՏԻՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Ցունական փոխառութիւն	ֆր.	240.—
Պանք Նաս. Կրէս.	»	423.—
» » » Նոր	Օ.Ո.	4.—
Լաւրիոն	ֆր.	61.—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100	ղ.	ֆր.
Ֆրանսական ոսկի		87.13
Անգլիական ոսկի		110.08
Բոլ		91.10
Մէճիտիէյէ արծաթ		108.07
» յառորդ		108.—
» մանրուք		105.10
Մէթալիք		99.20
Գէշլիք		103.20
Բուպլի թղթադրամ		8.73
Քրիմից		50.—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	ղրշ.	110.25
Բարիզի » »	ֆր.	22.78¾
Վիեննայի » »	քուրօն	21.96
Պերլինի » »	մարք	18.63

ԱՎԱՓՕԶԻՆ ՇԱԲԱԹԸ

ԿԻՆԵՐԸ Կ'ԱՐԾԱՒԵՆ

Հա՛պը կը կլլենք կոր...

* * *

Հին ազգաց պատմութեան կարգը անցաւ ա՛լ այն հեռաւոր անցեալը, ուր էրիկմարդիկ կիներէն աւելի կ'արժէին... ատենօք։

Հիմա գեղեցիկ սեռը՝ բէսքիլի նման իր տակը կը ճզմէ կոր տգեղ սեռը։

Եւ ասիկա իր արդար իրաւունքն է, քանի որ մենք համեստութիւնը ա՛յնչափ առաջ տարինք որ բաներնիս գործերնիս թողուցինք՝ կրկնելու համար որ մեր սեռը տգեղ է, կիները մենէ աւելի աղուոր են, մենք՝ անոնց եղունգները իսկ չենք արժեր...

Առի՞ք մի հիմա բերներուդ փայը։

Ու մի՛ զարմանաք բնաւ, երբ վաղը տէրտէրը հարսնիքի մը օրհնութեան միջոցին, հարսին հարցնէ.

—Աղջի՛կս, մինչ ցմահ տէ՞ր ես։

Ու փեսային դառնալով՝ ըսէ.

—Զաւա՛կս, մինչեւ ցմահ հնազանդ ես։

Ո՛վ գիտէ, ապագայ պատմութիւններուն մէջ թերեւս զարմանքով պիտի յիշուի այն անգրջրեղեղեան շրջանը, ուր էրիկմարդիկ տէրն էին իրենց կիներուն և ուր կիներն էին որ —երբեմն— կը հետեւէին իրենց ամուսիններուն։

Ու, ապահովաբար ոչ ոք բան պիտի հակասէ։ Դարու այս հակաբնական բարքերէն։

* * *

Նշանաւոր առած է որ երբ քառասուն օր յամառինք տգէտ անուանել գիտուն մը, այդ գիտունը տգէտ մը կը դառնայ չէնք-չնորհք։

Արդ, մենք ալ այնքարիս ստեղծուելէն ի վեր ա՛նչափ խնկարկեցինք կինը, որ չա՛տ պիտի զարմանայի, եթէ վերջապէս չելլեր մեր գլխուն վրայ... բաղմել։

Ու բաղմեցաւ, խա՛չոր։

Անձնապէս, երբ աղուոր կին մը գայ իմ գլխուս վրայ նստիլ՝ երկու ոտքերը կախելով ուսերէս վար, փոխանակ դրժգոհելու՝ երախտապարտ կը մնամ անչուշտ. բայց նոյն բանը չէ՛, երբ բոլոր կիները գան մեր ամէնուս գլխուն վրայ տիրել ընել. այս ատեն՝ յանուն ընդհանրութեան՝ կը բողոքեմ... թէև ո՛չ ոք մտիկ կ'ընէ։

Շատոնց կիները Եւրոպայի մէջ խեղճ էրիկմարդիկը վանեցին իրենց գործերէն՝ իրենք անցնելով անոնց տեղը։

Ատենօք կիները մի միայն կարուէի, սպասուհի կամ... կաթնու կ'ըլլային, և մանաւանդ այն վերջին արհեստնին՝ ո՛չ մէկ էրիկմարդ միտքէ կ'անցընէր ձեռնընկն խլել։

Բայց տակաւ գրաչար ալ եղան, գրագիր ալ, փաստաբան ալ, բժիշկ ալ, կառապան ալ, նկատելով որ բադրօճները միշտ կը նախասիրէին պեխաւոր հերիցներու տեղ նոնոշիկ օրիորդներ ունենալ իրենց հրամանին ու... տրամադրութեան ներքեւ։

Էրիկմարդիկ փորձեցին պեխերնին ծիլել, այլ... օգուտ չըրաւ։

* * *

Կը սիրէի յուսալ որ գոնէ մենք զերծ պիտի մնայինք կիներու այս արշաւանքէն, և «գեղեցիկ սեռը» միշտ պիտի տեսնէինք սեպիրին անկիւնը անցած՝ մեր գուլպաներուն ծակերը կարկտելով։

Բայց եկո՛ւր տես որ մեր կիներն ալ օրին մէկը խոհանոցէն վեր ելան՝ ապացուցանելու համար որ իրենք տօլմա դնելէ զատ բաներ ալ գիտեն։

Ա՛յնչափ պոռացինք անոնց երեսին թէ դրամ վաստկիլը դիւրին բան չէ, որ վերջապէս անոնք ճամբայ ելան՝ դրամ վաստկելու եղանակը ցոյց տալու համար մեզի և սկսան մենէ աւելին դիւրութեամբ վաստկիլ, իրաւացիօրէն մեր երեսին տալով.

—Բրածնիդ ա՞ս էր...

Ցաւալին այն է որ մեր բրածը ա՛տ իսկ չէր։

Ու գէշը ա՛ն է որ մենք բաց մնացինք այս մրցակցութեան առթիւ, քանի որ կիները սկսան մեր բրածին կրկնապատիկը ընել մեր կէս գինովը։

Վաճառատուները կիներով լեցուեցան, քը՛չ-քը՛չ ընելով էրիկմարդ պաշտօնեաները։

Շատ անգամ ոչինչ գնելու միտք կ'ունենամ, միմիայն աղուորիկ վանտհօզի մը հետ քանի մը խօսք փոխանակած ըլլալու հաճոյքին համար վաճառատունէ մը ներս կը մտնեմ և փողկապ մը կ'առնեմ, մինչ կ'երեւակայէք անշուշտ որ երբեք այս զոհողութիւնը չպիտի յանձն առնէի, եթէ փողկապավաճառուհին... էրիկմարդ ըլլար։

Այս պայմաններով՝ էրիկմարդ պաշտօնեայ կը գործածէք թէ կնիկմարդ։

Վերջին պարագային թերեւս զանազան նկատումներ գոյութիւն ունենան, բայց ո՞րը կը նախընտրէք։ Նկատումը թէ չարը։

* * *

Աւելորդ է ստորագծել որ չա՛տ աւելի պիտի սիրէի իմ մասիս սիրուն կինէ մը գնել ձեռնոցներս, որուն բամպակ ափերուն մէջ ձգած իմ մատներս՝ նոր ձեռնոց մը պիտի փորձէի, —առանց ո՛և է անպատկառ առիւռ-բանեսի անչուշտ, — փոխանակ առաւել կամ նուազ կոպիտ մարդու մը հատ մատներուն յանձնելու խեղճ թաթիկներս, որոնք կնոջական գուրգուրանքի անյագ ծարաւը կը զգան մշտնջենապէս։

Ու խանութպանին համար կին պաշտօնեայ գործածելու մէջ սա՛ առաւելութիւնը կայ որ՝ կնոջ մը հետ երբէք սակարկութիւն մը չեմ կրնար ընել՝ եթէ մանաւանդ այդ կինը գիտէ ժպտելու արուեստը. մինչդեռ էրիկմարդ պաշտօնեայի մը հետ պօղազ-պօղազա կըրնամ վիճաբանիլ երկու փարա պակաս վճարելու համար։

Էրիկմարդուն տակը կողմը կինն է, քանի որ արդէն իր... կողէն եկած է ան։

* * *

Անցեալ օր Պօն-Մառշէի դուռը հանդիպեցայ կնոջ մը որ լեհ-սապօնի կը ծախէր։

Կեանքիս մէջ չեմ տեսած լեհ-սապօնի մը որ իր սապօնէն ծախէ՝ հակառակ մարդոց ա՛նչափ լեհներով ծածկուած ըլլալուն։

Սակայն այս կինը առաւօրէն կը ծախէր իր օճառէն, որովհետեւ... կին էր, մինչդեռ միւս լեհ-սապօնիները էրիկմարդ են դժբաղդաբար։

Բերայի մէջ տակաւ աւելցող լուսրօճիի խանութներուն մէջ մէյմէկ կիներ դրուած են, որոնք դրամ կուտան կ'առնեն և այս կիները կը ներկայացնեն նոյն խանութներուն նախախնամութիւնը և մեծագոյն... լուսրօն։

Այդ լուսրօճիներու վերակացուհիները անչուշտ շատ մեծ բաներ չեն արժեր ո՛չ գեղով, ո՛չ ալ հրապոյրով, բայց կին են վերջապէս, և արդի հրապարակին վրայ է՛ն շատ գին ունեցող ապրանքը... կինն է։

* * *

Այս հաշիւով վաղը պիտի տեսնենք կին-սափրիչներ ալ և այդ սկսնակ սափրիչուհիները ո՛րչափ ալ անճարակ ըլլան և ո՛րչափ ալ մեր երեսները տանին իրենց ածելիով, նորէն մենք առանց ձայն-ձուն հանելու՝ պիտի երթանք համակերպած կերպով այտերնիս յանձնելու այդ սափրիչուհիներու քրնքուշ թաթիկներուն, որպէս զի ուզածնուն չափ չեքիլի քաշեն մեր սուրաքին վրայ՝ մինչեւ որ սափրիչութիւնը սովրին։

...Երբ ճաշարան մը, մեր կերակուրի պնակը մեր առջեւն դնողը սիրուն աղջիկ մը ըլլայ, երբէք չպիտի համարձակինք պոռալու անոր որ սալցային մէջ մազի թել մը կայ, և մեր կերակուրին մէջ հանդիպած բոլոր մազերու խուրձերը պիտի կլլենք՝ երջանկօրէն՝ մեր ստամոքսին մէջ կեղծամ մը հիւսելու համար անոնցմով։

...Եթէ Թօքաթլեան Մկրտիչին կառաջնորդը փոխանակ Սարգիս, Եանգօ, Գօչօ, Նիքօ կամ Դաւիթ եւայլն կոչուելու, Անասթասիա, Էլէնքօ, Մարիքա, Հանրիէթ կամ Զարուկ անուանուէին, հաւատացէ՛ք որ Սրլանտիի յարգելի ակրը չատոնց չլնած պիտի ըլլար այն աբարդրմանը զոր դեռ չկրցաւ կառուցանել։

...Մինթէ Մանզուսիի խմբագիրները աւելի սիրով չպիտի փարէին իրենց գործին և... դեռ ուրիշ բաներու, եթէ գրաշարները մէյմէկ սիրուն աղջիկներ ըլլային, խիստ պարկեշտ անչուշտ, ամենքն ալ նառնջածաղիկի պակակիրներ։

...Ինծի ա՛նպէս կուգայ որ ես տարին տասերկու ամիս բանդարան չինել պիտի տայի, եթէ դէրձակս փոխանակ փասի պէս մարդու մը՝ գեղանի կին մը ըլլար։

...Հազար անգամ ըսած եմ որ այսօր մարդ էի եղած չէնք-չնորհք, եթէ վարժապետներս սիրուն կիներ եղած ըլլային. այն ատեն, բնականաբար, դպրոցէն չպիտի փախչէի ոչ մէկ օր, և բան մը պիտի սովրէի հարկաւ։

...Եթէ փոխանակ խոժոռադէմ պեխաւորներու ժպտադէմ գեղուհիներ ըլլային մեր թաղականները, այն ատեն եկեղեցիները դրամի մէջ կ'ողողուէին և բարեպաշտութիւնը հիմակուանին տասնապատիկը կ'աւելնար։

...Գեղեցիկ փաստաբանուհիէ մը պաշտպանուելու հաճոյքը մարդս չատ անգամ կը մղէ պարտքերը երբէք չվճարելու։

...Եթէ գիտնամ որ գեղանի բժշկուհիէ մը պիտի խնամուիմ, վարդ իսկ թոքախտին երկրորդ աստիճանին կը հասնիմ։

...Ցիմանամ որ աղուոր կին վիրաբոյժ մը հասեր է մեր մայրաքաղաքը։ դիտմամբ կը հիւանդանամ դարմանուելու համար այդ գեղեցիկ կնոջմէն։

...Եթէ կին կառապան՝ եր ըլլան իրաւունք, այն ատեն ո՛չ մէկը պիտի տեսնէք կառքերուն մէջ. ամէն մարդ գեղանի կառապանուհիներու քովը պիտի նստի։

...Աղէկ որ կին գեղագործ չունինք, ապա թէ ոչ առտու իրիկուն պիտի երթայինք մէյմէկ չիլ Եանսս գնել՝ այս կերպով կնաբիրական մոյութիւնիդ դուրս տալու համար։

* * *

Ասպարէզը կիներո՛ւնն է, ինչպէս նաեւ... մեր քսակը, առաւել մեր կեանքը, հաւասար ոչի՛նչ։

Մինչեւ այսօր անո՛նք կերակուր կ'եփէին, անո՛նք զաւակ կը ծնէին և անո՛նք պղտիկներուն կաթ կու տային։

Կ'երեւի թէ հիմա կարգը մե՛րն է ու ա՛լ ասկէ վերը մե՛նք կերակուր պիտի եփենք, շորերը մե՛նք պիտի լուանք, թէեւ լաւ մը չեմ գիտեր որ ինտո՛ր... զաւակ պիտի ծնինք ու պիտի կաթ տանք անոնց։

Զարմանա՛նք, երբ վաղը տեսնենք էրիկ-մարդիկ, որոնք սկսին կնկան շըրջագեստներ հագնիլ, գործ մը գտնելու համար ո և է տեղ։

* * *

Զուարթ ձեւի մը տակ գրուած խիստ լուրջ տողեր են ասոնք, որոնք ապուշորէն կը խնդան՝ լո՛կ չի լալու համար դառնորէն։

Գործ մը փնտռեցէ՛ք ինքզինքուդ, սիրելի՛ ժամանակակիցներս։

Կիները մեր գործերը կ'առնեն կոր մեր ձեռքէն։

Նորէն կ'ն խելացիները ո և է գործ չունեցողներն են, որովհետեւ կիները գտնէ չեն կրնար... անոնց գործը առնել։

Զգուշացէ՛ք, — դեղին ու կապոյտ վանգները ոչի՛նչ են... Կնկան Վանգին բաղդատմամբ։

Գրականութեան մէջ անգամ, Օր. Նլնի իմ գրիչս առա՛ ձեռքէս, և Տիկին Զապէլ Եսայեան կը պատանա՝ բոլոր էրիկ-մարդ գրագէտներուն տեղը բռնելու մի՛ս մինակը։

Կիները կ'ըսեն կոր մեզի կարծես, —Պարոնե՛ր, դուք չատ աշխատեցաք՝ ա՛լ նստեցէք, քիչ մը ալ մենք պիտի աշխատինք ձեզի համար։

* * *

Եթէ վատահ ըլլամ որ ընտրելու՝ խնդալու համար չէ միայն, վաղուընէ իսկ բանդարան կը հանեմ... և կնկան չրջագգեստը կը հագնիմ։

ՋՕՆԵՐԸ

I.

Ամէն օր, մեր մեծայարգ պաշտօնակիցը Նաթանայէլ Ճըռթեան —գրական անունովը՝ Նաթ Ճըռթ— սովոր է տապանակոխտի երկար պտոյտ մը կատարել՝ քանի մը քիլօ նիհարնալու և օդին մէջ թռչող նիւթերէն որսալու համար։

Փողոցին դուռը հասնիլ գոցուած էր երէկ եռեւէն, երբ իր սպասաւորը՝ Ղազարոս՝ կամացուկ մը գրասենեակը մտաւ։ Առանց աղմուկի՝ բացաւ մատենադարանը, և պատահմամբ ձեռքին տակ եկող չորս հատոր առաւ։

Շիտակ հայ պուրժինիսդի մը խառնուիլը գնաց։

— Սլսսեղ քանի մը գիրքեր ունիմ, ըսաւ անսարքեր չեշտով մը։ կը ծախեմ, կ'առնէ՞ք։

Պուքինիստը մէկիկ մէկիկ հատորները աչքէ անցուց։

Տունեան Ներս՝ Քասիմն, հեղինակին ինքնագիր ձօնովը... Լա՛ւ։ —Նոր Տպեր՝ Միսաք Մեծարենցին... Վա՛յ, աս ալ հեղինակին ինքնագիր ձօնովը... Շա՛տ լաւ։ — Քրիզանեմ՝ Մերուժան Պարսամեանին... Ա՛յ, հոս ձօն չկայ։ Աս գէշ։ —Նայինք վերջինը ի՞նչ է։ Միամիտի մը Արկածները՝ Զիֆթէ-Սարաֆին... Նորէ՛ն հեղինակին ինքնագիր ձօնովը... Լա՛ւ, լա՛ւ։

Հնավաճառը սա՛պէս եզրակացուց.

—Ամէնքին համար եօթը զրուշ կուտամ։ Հրամմեր էք, եօ՛թը զրուշ։ Երկուքական զրուշէն կը հաշուեմ երեք հատորները, որոնց ճակատը հեղինակներուն ինքնագիր ձեռագիրները կան։ Իսկ միմիայն մէկ զրուշ կու տամ այս հատորին համար, որ հեղինակին կողմէ նուիրուած չէ։

Պուքինիստը գրպանը կը խառնէր։ Մեքենաբար՝ Ղազարոս բացաւ կողքերը Տունեան Ներսին, Նոր Տպերուն և Միամիտի մը Արկածներին և առաջին էջերուն վրայ իսկ կարդաց յաջորդաբար հետեւեալ ձօնները.

Սիրելի՛ Նաթանայէլ Ճըռթ,
Հաճոյքով կը ղրկեմ քեզի հատորս.
Հին բարեկամդ
ՔԱՍԻՄ

Նաթ. Ճըռթին,
որուն տաղանդին նեկտարը կ'ըմպեմ անյագորէն։

Մտերիմդ
ՄԻՍԱԿ ՄԵԾԱՐԵՆՑ

Նաթ. Ճը՛ռթ
Հաճէ՛ ընդունիլ Կաղանդի Նուէրս
Քուկդ
ԶԻՖԹԷ-ՍԱՐԱՖ

— Ջարմանալի բա՛ն,— խորհրդածեց Ղազարոս առանց հասկնալու որ ի՛նչպէս կ'ըլլար թէ՝ էֆէնտիին անունը, երկու տող գիր և հեղինակին ստորագրութիւնը կրնային կրկնապատկել գիրքի մը արժէքը։ — Ի՛նչ որ է, տուէ՛ք նայինք եօթը զրուշը։

II.

Երէկ, պտոյտէն վերադարձին, Պ. Ճըռթեան՝ քանի մը անգամներ տակնուվայր ըրաւ մատենադարանը, բայց չնչմարեց իր գիրքերէն մէկ քանիին անյայտացումը։ Ինչո՞ւ ուրեմն այսօր ալ Ղազարոս չկրնէ իր երէկի առուտուրը, եթէ երբեք կարելի է այսպէս կոչել գործողութիւն մը, ուր միայն... առնել կայ։

Կէս օրէն վերջ է։ Թեւին տակ չորս հատորներ՝ որոնցմէ զրկած էր տիրոջը մատենադարանը, Ղազարոս կ'երթայ գտնել իր գրավաճառը։

Ճամբան յանկարծ բան մը կ'իյնայ միտքը։ —«Նայի՛նք, կ'ըսէ ինքնիրենը, եօ՞թը զրուշնոց թէ ութը զրուշնոց գիրք ունիմ։»

Դրան մը առջեւ կը կայնի։ Չորս հատորներուն չորս կողքերը կը բանայ... Առաջին էջերը աչքէ կ'անցընէ։

—Վա՛յ չուշանորդի, կ'ըսէ մէկէն ի մէկ, տող մը իսկ ձեռագիր չկայ։ Չորս զրուշ կորսնցուցի։

Ու կը սկսի ինքզինքը յանդիմանել։ —«Աւանա՛կ ես, Ղազարո՛ս, ճամբայ ելլելէ առաջ մէյ մը կողքերը բանալու էիր։» Ցետոյ կը սկսի տրամաբանել։— «Մինթէ կարելի՞ է որ հնավաճառ մը բոլոր գրագէտներուն ձեռագիրները ճանչնայ... Մանաւանդ որ այսօրուան օրս լրագիրներուն մէջ ա՛նչափ շատ գրող-կարդացող կայ։» Վերջապէս սա՛պէս կ'եզրակացնէ։— «Այս հատորները մեր էֆէնտիին ձօնուած չեն... Ինչո՞ւ ես չպիտի ձօնեմ եղեր...»։

Մօտակայ սրճարան մը կը մտնէ։ Մելան գրիչ բերել կուտայ։ Եւ իր յիշողութեանը զօրաւոր ճիգ մը ընել տալէ վերջ՝ առանց վարանելու սա՛պէս կը գրէ գիրքին ճակատը.

Սիրելի Ճըռթ,
Հաճոյքով կը ղրկեմ քեզի հատորս։

Քայլ մը ետ կ'առնէ՝ գրութեանը վրայ հեռուէն հիանալու համար։

—Ապրի՛ս, Ղազարո՛ս, չա՛տ ապրիս։ Ատ խոցիչ գրավաճառը ո՞ւրկէ պիտի հասկնայ թէ ես եմ գրողը... Փակցո՛ւր սրտոր հիմա նայինք ստորագրութիւնը։

Կողքին վրայ ուշադրութեամբ կը կարդայ հեղինակին անունը, և ջանալով խլյախ կեղծիքի ստորագրութիւն մը նեսել, կ'աւարտէ ձօնը.

Հին բարեկամդ
ՆՇԱՐԵԿԱՑԻ

Երեք անգամուն ալ ետեւէ ետեւ կը ջանայ իր գրելակերպը փոխել, չհասկցուելու համար։ Առանց վարանումի՝ երեք ձօններով կ'օժտել երեք հատորներն ալ։

Ճըռթին,
որուն տաղանդին նեկտարը կ'ըմպեմ անյագորէն։

Մտերիմդ
ԱԳԱԹԱՆԳԵՂՈՍ

Ճըռթ,
Հաճէ՛ ընդունիլ Կաղանդի Նուէրս։
Քուկդ
ՇԷՔՍՊԻՐ

Ճըռթին,
որուն կը ներկայացնեմ հիացումներուս անկեղծ հաւատիրը։
Իր խոնարհ ծառան
ՄՈԼԻԵՐ

III,

—Պարո՛ն գրավաճառ, կ'ըսէ Ղազարոս՝ չորս հատորները երկնցնելով, ահա ձեզի հատորներ, որոնք ամէնքն ալ ձեր ուզածին պէս հեղինակներուն ստորագրութիւնները կը կրեն։

Գրավաճառը աչքէ կ'անցընէ հատորները։

Ցանկարծ կը սկսի խնդալէն մարիլ...

Ու տակաւին կը խնդայ կոր։

Ղազարոս չկրցաւ հասկնալ ամենեւին թէ ի՛նչ կար խնդալու։

ԽՆԱՅՈՂԱՐԱՆԱԿԱՆ

Դիտած էք. — Ի՛ն չատ ղպրոցին մէջ էգօնսմի Բոլիբիլ կարդացողներն են, որ յետոյ կնանքի մէջ չեն գիտեր իրենց... հգօնսմին։

Երկու տեսակ խնայողութիւն կայ.— դրական և տեսական։

Բ. տեսակի հետեւողներուն միշտ գուցէ ամբողջ կեանքերնին անօթի կը մնան։ Միրելինե՛ր, իսկ չէ այսօր ուտել և վաղը... անօթի մնալ։ Նայեցէ՛ք որ քիչ քիչ ուտէք, բայց՝ ամէ՛ն օր։

Մի՛ երթաք թոքաթին ճաչելու, երբ պահալ Պատոսը կեցեր է անդին, աւելի՛ դիւրաւ կը մարսուի չոր-չոր պանիր-հաց, քան թէ... 27 զրուշի փափկաճաչակ կերակուրները։

Երբ կարգուիք՝ տէրտէրով մը գոհացէք միայն.— հաւատացէք որ սըրբազաններու ներկայութիւնը բնաւ չազդեր հիմնեան կեանքին։

Ի՞նչ ամոլներ գիտամ, որոնք դըժբաղդ են եղած, և ամէն մեղքիս վրայ իրենց պակը օրհնուած էր... արքեպիսկոպոսի մը կողմէ, աւա՛ղ։

Իսկ երբ մեռնիք, նորէն մէկ տէրտէրով թաղուեցէք զի քահանաներու բազմութիւնը յուղարկաւորութեանց մէջ հանգուցեալները արքայութիւն ղրկելու յատկութենէն զուրկ է դժբաղդաբար։— Եթէ այդպէս ըլլար, բոլոր մեղաւոր կիները՝ իրենց յուղարկաւորութեան հարիւրական տէրտէր պիտի կանչէին։

Վաթսունոց ծխախոտ մի գործածէք, երբ Բէժին 20 փարանոց տեսակն ալ հնարած է։

Զանացէ՛ք օրը անգամ մը միայն ճաչելու.— եթէ բոլորովին չճաչէք, աւելի մեծ խնայողութիւն մը ըրած կ'ըլլաք։

Քալած ատենդիդ չատ ուժով մի՛ զարնէք գետին... կոչիկդիդ չմաչեցնելու համար։

Մարդու տուն հիւր մի՛ երթաք, որպէս զի մարդ ալ ձեզի չգայ և այս կերպով զերծ կը մնաք... գազաս կամ իխիր գնելու տաղաուկէն։

Դուք ուրիշներէն իբրամ ընդունեցէք, բայց դուք մի՛ ընէք ուրիշներուն։

Եւ թող ձեր էն մեծ հոդարտութիւնը ըլլայ... կիրակի օրերը միայն տասնոց սրճարան մը երթալ և հանգստապատառ մը ուտել։

* * *

Ա՛յսպէս ապրեցէք և պիտի տեսնէք որ քիչ ատենէն մէյ մէկ տուն պիտի չինէք։

Այս տողերը գրողը ա՛յդ կերպով յաջողած է կառուցանել այն աբարդրմանները, զորս ունի միայն Բերայի հրապարակը։

Մէկ տասնոցի համար տասը քաղա նետեցէք։

Խնայողութեամբ ապրեցէ՛ք, դրամ դիզեցէք, տուներ չինեցէ՛ք, խաներ կանգնեցէ՛ք...

Ձեր զաւակները բոլորն ալ կ'ուտեն կը լմնցնեն...

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ

,,ՏՈՒՆԷՆ ՆԵՐՍ,,

ԳՐԵՑ ՔԱՍԻՄ

Տունէն Ներս է որ՝ էրիկը կնկան գլուխը կը պատռէ նախանձէն։

Տունէն ներս է որ՝ աղը չատ փախած կերակուրի մը համար ահելի կռիւներ կը ծագին։

Տունէն ներս է որ՝ հայրը զաւակը կը տրէ և երբեմն զաւակն ալ՝ իր հայրը։

Տունէն ներս չէ՞ որ ամուսնալուծման սերմերը կը ցանուին։

Տունէն ներս չէ՞ որ մեր զոքանչը՝ փեսին, և կեսուրը՝ հարսին հոգին կը հանէ։

Տունէն ներս չէ՞ որ մեր ճանապարհէն կը ճաթինք։

Տունէն նե՛րս է որ մեր տիկինը, որ Մարիամ Աստուածածինը կը նմանի, կը խառնէ ա՛նպիսի խալթեր, որոնք Մարիամ Աստուածածինին միտքէն չէին անցներ։

Տունէն նե՛րս է որ հազարումէկ մանաւոր բանբասանքներ կ'ըլլան։

Տունէն ներս խօթելու է Զիֆթէ-Սարաֆի անբարոյ գրականութիւնը։

Տունէն ներս չէ՞ որ մեր հոգին կը հանեն սպասաւորները։

Տունէն ներս չէ՞ որ ի զուր կը փնտռենք մեր երջանկութիւնը։

Տունէն ներս չէ՞ որ կ'երթան մեր բոլոր դրամները։

Տունէն ներս չէ՞ որ պահուած են չատ անգամ վիշտերը։

Տունէն ներս չէ՞ որ մեր ջիղերը ոտք կ'ելլեն։

Տունէն ներս չէ՞ որ միմիայն կուլանք և կը հայհոյենք յաճախ։

* * *

Ո՛ «Տունէն Ներս»ի հմայքները երկնային...

ԵՐՈՒԱՆԴ ԹՕԼԱՑԵԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ